

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 5, Sayı 51 Nisan 2026

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Şule SEPİN İÇLİ, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Seslendirenler: Ceren ASLAN, Ezgi KOÇYİĞİT, Filiz ARICIOĞLU, Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA, Gerçek ÖZKÖK YAĞCI, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Nursel DEMİR, Zeynep KESKİN BAĞLAN, Zeynep KILIÇ.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltilenler: Samet BAYRAKTAR, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

Youtube Kanalı: Umudun Kadınları

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: Umudun Kadınları

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: Umudun Kadınları Dergi

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

WhatsApp: Şule Sepin İçli: 0532 360 48 31

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

23 Nisan Ulusal Egemenlik Ve Çocuk Bayramını gönül rahatlığıyla kutlayamadığımız, küçücük çocuklarımızın katledildiği, geleceklerinin mezara gömüldüğü bir sayımızla seslenmek zorunda kaldık sizlere.

Cemile Özeker, Urfa Siverek ve Kahraman Maraş'ta yaşananlara ayna tutuyor, 'Okullarda Şiddet, Kaybedilen Güven Ve Eğitimin Yükü' yazısında.

Gülstan Doku ve Esra Işık'a yaşatılanlar irdeleniyor. Doğum izni kadınlardan neleri götürüyor? Önce Çocuklar Ve Kadınlar Derneğine neden soruşturma açıldı? Mor Çatı, şiddetle mücadele ederken kadınlara ne olduğunu soruyor? Ayrıntılar, Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı 'Kadının Güncesi' köşemizde.

Emel Memiş soruyor, depremden sonra istihdamda istatistiki bilgileri paylaşarak, '6-7 Şubat Depremi Toparlanma Kimin İçin?'

Psikolog Şule Sepin İçli, 'Dengede Kalmak' Köşemizde çocuklara yönelik şiddetin sorumlularına sesleniyor ve yapılması gerekenleri sıralıyor, 'Değerler Yoksunu Bir Toplum Oluşturuldu' yazısında.

Ebru Bozcuk, son zamanlarda içimizde bulunduğumuz duygu durumuna tercüman oluyor, 'Rağmen Yaşamak' yazısıyla.

Nihal İşcel, 'Tarihin Kadın Yüzleri' köşemizde, çevirdiği makalede, dünya tarihinin kadın sayfalarında yer alması gereken, dili için mücadele eden bir kadını çok etkileyici bir biçimde anlatıyor 'Dilini Yaşatan Kadın DR. Marie Nyangumarta' yazısında.

Yeni yazarımız Hülya Daran Deveci, öylesine çarpıcı sayısal bilgiler vererek açıklıyor ki eğitimde geldiğimiz durumu, dudağımızı uçuklattığı gibi, laikliği daha somut anlamamızı sağlıyor, 'Laiklik, Demokrasi Ve Eğitim' yazısında.

'Rol Modellerimiz' köşemize, Fatma Çiçek Çekiç'i konuk etmiş Şule Sepin İçli. Sokak müzisyenlerinin yaşadığı sorunlar, yapılması gerekenler tüm ayrıntılarıyla 'Nitelikli Sokak Müzisyeni Olmak' yazısında.

Yeni bir yazarımızla daha tanıştırıyoruz sizleri. Kıvanç Haldız, kadınların içinden çıkmak için mücadele etmeleri gereken durumları somut örneklerle anlatıyor, 'Memleketten Kadın Hikayeleri' yazı dizisinde.

Z kuşağı kadın-erkek eşitliğine nasıl bakıyor? Erken doğan bebeklerin zekâsı ne durumda? Karaciğer yetmezliğine çözüm arayanlara bir umut ışığı var mı? Hafızamızın zayıflamasından önce burnumuza ne oluyor? Çok merak ettiniz değil mi? Bu soruların yanıtları, Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı, 'Bilim Dünyasında Bu Ay' köşemizde.

Giderek artan ve tüylerimizi ürperten şiddet olayları karşısında, Filiz Ardanuç Küçükaya, öyle çarpıcı vurgular yapıyor ki bu konulara, olaylar bizzat geçmese de anlıyoruz neyin ne olduğunu, 'Değer Sahip Olmakta Değil Olmak'ta' yazısında.

'Arı Kovanı' köşemizin bu ayki konuyu Avukat Ekin Baltaş'la Şule Sepin İçli söyleşi yaptı. Baltaş, boşanma davalarında, şiddeti ilişkilendirerek saptamalar yapıyor ve 'Küçük hedeflerde Israr Ve İstikrar' diyor.

Nursel Demir, yeni bir kavramın açıklamalarıyla bizlere ihtimam sözünün içerdiği bilgileri aktarıyor, 'Birlikte Yaşamamın Unutulan Dili' yazısıyla.

'Sanatın Kadın Sesleri' köşemizde, Selvet Bayraktar Tokat, okullarda yaşanan şiddetle ilgili Demet Evgar'ın mesajına yer vermiş. Değerli söz yazarı Ülkü Aker'i yitirdik. Hangi şarkıların sözlerini

yazdığını bir arada görmek istemez misiniz? Göçün yükünü kim çekiyor? İşte yine dopdolu sanat haberleri sizlerle.

Hande Keykubat, şiddetin bizleri nasıl yavaş-yavaş kuşattığını, son derece çarpıcı ve somut örneklerle anlatıyor, ‘Şiddetin Şekerle Kaplanmış Halleri’ yazısında.

Okullarda şiddet olaylarıyla katmerlenen sorunumuz, pek çok yazarımıza yazdırıyor. Selma Erdel, çocuklara nasıl yaklaşılması gerektiğini ele alıyor, ‘İlgi Ve Sevgi’ yazısında.

Hani bazı çocukluk anılarımız vardır ya, taptaze durur içimizde. Emine Kamçı bu anılarıyla bizleri eski anılarımıza götürüyor, ‘Boğaziçi Şen Gönüller yatağı’ yazısıyla.

‘Selvi Boylum Al Yazmalı’ köşemizde, yeni ve genç yazarımız Gizem Ögüç, ‘Kolyedeki Sır’ öyküsüyle katılıyor aramıza.

Ayşe Gülçin İlhan, son günlerde gündem olan laiklik konusunu, Atatürk’ün ne düşüneceğine vurgu yaparak farklı bir tartışma kapısını aralıyor, ‘Atatürk’ün Kadın İmgesi Ve Günümüz Laiik Kadın Anlayışı Üzerine’ yazısıyla.

‘Deneyimlediklerim’ köşemizde, Rahime Söylemez, tavayı kullanmada hünerli olmamız için yol gösteriyor bizlere, ‘Mutfakta Pratik Bilgiler’ yazısıyla.

Bazen vurucu sözcüklerle anlatmanın yolunu bulamayız gereksinim duyduğumuz konuları. İşte umut da gereksinim duyduğumuz en önemli konu şu anda. Nur Banu Helvacıoğlu, hap gibi tane tane anlatıyor umudu, ‘Umudun Sessiz Gücü’ yazısında.’

Yeni bir şairimiz daha katıldı aramıza. Huriye Şahin, katledilen çocukların anısına, çok kısa ve etkileyici bir şiir yazmış. ‘Söz Bitti Mi?’ diyor.

‘Ayın Şarkısı’ köşemizde, Ülkü Aker’in sözlerini yazdığı ve hala güncelliğini koruyan ‘Sana Ne Kime Ne’ şarkısı var. Artık sizlere ‘Umutla kalın’ deme zamanı. Gelecek sayımızda yeniden buluşmak umuduyla.

27 Nisan 2026

OKULLARDA ŞİDDET, KAYBEDİLEN GÜVEN VE EĞİTİMİN YÜKÜ

YAZAN: Cemile ÖZEKER

ozekerc@hotmail.com, cemileozeker2@gmail.com

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş illeri başta olmak üzere son dönemde eğitim ortamlarında gündeme gelen şiddet vakaları, artık yalnızca “okul içi disiplin sorunları” olarak geçiştirilemeyecek kadar ciddi bir tabloya işaret ediyor.

Öğrenci-öğrenci şiddeti, öğrenci-öğretmen çatışmaları ve bazı olaylarda hayatını kaybeden öğrenci ve eğitim emekçileri... Tüm bunlar, eğitim sisteminin güvenlikten çok daha derin bir krizle karşı karşıya olduğunu ve okulların güvenli alan olmaktan uzaklaştığını gösteriyor.

Oysa okullar, bir toplumun en güvenli alanı olmak zorundadır. Çünkü çocuk, ilk kez kamusal yaşamla burada tanışır. Öğretmen ise sadece bilgi aktaran kişi değil, aynı zamanda çocuğun hayatındaki en önemli rehberdir.

Ancak son yıllarda artan şiddet vakaları, bu güven duygusunun zayıfladığını gösteriyor. Öğretmenlerin hedef haline geldiği, öğrenciler arasında fiziksel ve psikolojik şiddetin normalleşme eğilimi gösterdiği bir ortam, eğitim değil kriz alanı üretir.

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş gibi farklı şehirlerde yaşanan olayların kaynağında eğitim yerine kriz alanı yatıyor.

Kriz alanında yaşanan bu olayları yerel bazda ve bireyselleştirilmiş tekil vakalar şeklinde değerlendirmek doğru değildir. Çünkü yaşanan olaylar yapısal ve politiktir.

Zira eğitim politikalarının uzun süredir yalnızca sınav başarısı ve müfredat tartışmalarına sıkışması, okul içi sosyal ve psikolojik dengeyi geri plana itmiştir.

Öğretmen güvenliği ise günümüzün bir başka sistematik sorunudur.

Bir ülkede öğretmenler sınıfa korkuyla giriyorsa, orada eğitimden söz etmek mümkün değildir.

Öğretmene yönelik şiddet ve bazı olaylarda yaşanan trajik kayıplar, yalnızca adli vakalar değil; aynı zamanda eğitim sisteminin koruyucu mekanizmalarının yetersizliğini de ortaya koyuyor.

Eğitim emekçisinin güvenliği, yalnızca bireysel bir hak değil, aynı zamanda kamusal bir zorunluluktur.

Bir başka sorun ise öğrenci şiddetinin nereden besleniyor olması.

Öğrenci şiddeti yalnızca okul içinde doğmaz. Aile, sosyal çevre, dijital dünya ve eğitim politikaları bu sürecin doğrudan birer parçasıdır.

Uzmanlara göre sürekli baskı, iletişim eksikliği ve yönlendirme odaklı eğitim modelleri; öğrencinin kendini ifade etme kanallarını zayıflatıyor, zayıflama da zamanla çatışma kültürüne dönüşüyor.

Oluşan bu çatışma kültürü içinde, öğrenci şiddeti güvenlikçi yaklaşımlarla son bulabilir mi?

Son dönemde bazı çevrelerde dile getirilen “okullara güvenlik güçlerinin yerleştirilmesi”, “okul giriş-çıkışlarının daha sıkı kontrol altına alınması” veya “olay yaşanan okulların süreli-süresiz kapatılması” gibi öneriler, kısa vadeli bir rahatlama sağlasa da sorunun özüne inmeyeceği bilinen bir gerçektir.

Zira eğitim kurumlarını güvenlik alanına dönüştürmek, şiddeti ortadan kaldırmaz; yalnızca görünümünü değiştirir. Kalıcı çözüm; pedagojik destek, rehberlik sistemlerinin güçlendirilmesi ve eğitim politikalarının yeniden yapılandırılmasıdır.

Soruna çözüm ise uygulanmakta olan eğitim politikasının yeniden düşünülmesindedir.

Bugün ihtiyaç duyulan şey, yalnızca olaylara tepki vermek değil; bütüncül bir eğitim politikası oluşturmaktır.

Öğretmenlerin korunması,
Öğrenci rehberlik sistemlerinin güçlendirilmesi,
Okul içi psikolojik destek mekanizmaları ve
Şiddeti önleyici eğitim modelleridir.
Bunların her biri artık ertelenemez başlıklardır.

Sonuç olarak; Eğitim sistemi yalnızca dört duvardan ibaret bir yer ve akademik başarı üzerinden değerlendirilemez. Bir okulun gerçek başarısı, öğrencinin ve öğretmenin kendisini güvende hissettiği bir ortam yaratabilmesidir.

Son olarak Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta yaşanan olaylar, tartışmalar ve benzer olaylar, bize açık bir gerçeği hatırlatıyor: Eğer okulda güven kaybolursa, eğitim de anlamını kaybeder.

Eğitim anlamını kaybederse, yarınlarımız olan çocukların geleceği de karanlığa terk edilerek kaybolur.

Eğer o geleceği karanlığa terk edersek yarın konuşacak hiçbir şeyimiz kalmayabilir.

KADININ GÜNCEİ NİSAN 2026

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar, değerli Umudun Kadınları Dergisi takipçileri, yine bir kadının güncesi köşesiyle sizlerle. Bahar ayları geldi ama ülkemize bir türlü gelmiyor bu güzellikler. Hep mücadele, hep hak ihlalleri, hep kadın cinayetleri. Bakalım bu sayımızda güncemizin satırlarında neler var.

- Önce Çocuklar Ve Kadınlar Derneği'ne Soruşturma
- Mor Çatı: Şiddetle Mücadelede Mekanizmalar Çökerken Kadınlar Yalnız Bırakılıyor
- Gülistan Doku Soruşturmasında Korkunç Gerçekler
- Eşik'ten 'Doğum Izni' Uyarısı: Çocuk Bakımı Sadece Kadınların Sorumluluğunda

Değildir!

- Tutuklanan Esra Işık'tan Cumhuriyet Aracılığıyla Mesaj: 'Toprağımı Savundum'

Önce Çocuklar Ve Kadınlar Derneği'ne Soruşturma

Fatma Nur Çelik ve 8 yaşındaki kızı Hifa'nın yaşamını yitirmesinin ardından, Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği hakkında soruşturma başlatıldı. Çocuk yaşta Kuran'a Hizmet Vakfı

yöneticisi Ayhan Şengüler tarafından istismar edildiği öne sürülen ve faille evlendirilen Çelik ile yine failin yıllarca istismar ettiği iddia edilen kızı Hifra İkra geçen ay Zeytinburnu sahilinde ölü bulunmuştu. İstismar davasının ve sürecin takipçisi olan Önce Çocuklar ve Kadınlar Derneği hakkında, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın şikâyetiyle "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçlamasıyla soruşturma başlatıldı.

Dernek başkanı Müjde Tozbey, Bakırköy Adliyesi'nde ifade verdi. Adliye önünde bir basın açıklaması yapan Tozbey, "Fatma Nur ve Hifa sadece sosyal çevrelerinden dışlanmadılar. Gerekli kurumlardan eğitim ve sağlık alanlarında yeterli desteği alamadılar. Adalet Bakanlığı'na da defalarca seslendik" dedi. Tozbey, "Bakanlığın Hifa ve Fatma Nur için yaptıklarından değil, yapmadıklarından bahsetmişiz ve halkı kin ve düşmanlığa itmişiz. Bakanlık öyle söylüyor suç duyurusunda.

Peki gerçekten halkı kin ve düşmanlığa mı ittik? Ortada iki ölüm, iki can var. Bize ifadede sordukları soru şuydu: Hifa ölmeden önce sağlık tedbirinin uygulanmasını engellediniz mi? Düşünebiliyor musunuz? Hifa'yı cinsel olarak istismar eden babaya bu sorular sorulmuyor. Bugün sokaklarda elini kolunu sallayarak özgürce dolaşabiliyor" vurgusu yaptı.

Cumhuriyet'e konuşan Tozbey, "İstedikleri kadar soruşturma başlatsınlar, davalar açsınlar. Bizler Türkiye Cumhuriyeti'nde cumhuriyeti ve laikliği savunmaya, her zaman kadının ve çocuğun yanında olmaya devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.

Mor Çatı: Şiddetle Mücadelede Mekanizmalar Çökerken Kadınlar Yalnız Bırakılıyor

Türkiye'de erkek şiddetine karşı en uzun soluklu dayanışma ağlarından birini yürüten **Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı**, 2025 faaliyet raporunda yalnızca bireysel şiddet vakalarına değil, bu şiddeti önlemesi gereken mekanizmaların nasıl işlevsizleştiğine de işaret etti.

Rapora göre kadınlar, şiddetten uzak bir hayat kurmak için adım attıklarında çoğu zaman destek mekanizmalarına erişemiyor; kimi zaman hiçbir eşya alamadan evlerini terk eden kadınlar, yetersiz politikalar nedeniyle yeniden şiddet ortamına dönmek zorunda kalıyor.

Mor Çatının sahadan edindiği deneyimler, kadınların ihtiyaç duydukları desteklere eriştiklerinde yaşamlarını yeniden kurabildiğini gösterirken; bu desteklerin sistematik biçimde zayıflatılması, şiddetin süreklileşmesine yol açıyor. Bu nedenle vakıf, çalışmalarının önemli bir bölümünü şiddeti önleme mekanizmalarını izlemeye, kurumlarla görüşmeler yürütmeye ve kadınlardan yana dönüşüm talep etmeye ayırıyor. Raporunda, Türkiye'nin **İstanbul Sözleşmesi**'nden çekilmesinin ardından toplumsal cinsiyet eşitliği karşıtı politikaların belirgin biçimde güçlendiği

vurgulandı. 6284 sayılı Kanun'a yönelik saldırıların sürdüğü, bu siyasi atmosferin yasayı uygulamakla yükümlü kamu görevlilerinin tutumlarını da doğrudan etkilediği ifade edildi.

Rapora göre yalnızca mevcut yasalar hedef alınmıyor; Türk Medeni Kanunu kapsamında kadınların elde ettiği haklar da tartışmaya açılıyor. "Toplumsal cinsiyet eşitliği" kavramının dahi kurumsal düzeyde sorunlaştırıldığına dikkat çekilen raporda, "cinsiyete uygun davranışı tanımlamayı amaçlayan yasa girişimlerinin kadınlar açısından yeni ayrımcılık riskleri yarattığı belirtildi. Mor Çatı, son dönemde öne çıkan "Aile Yılı" ve benzeri politikaların, kadınlara yönelik şiddeti önlemeye dönük somut adımların yerini aldığını vurguladı. Rapora göre bu yaklaşım, kadınların eşitlik ve özgürlük talepleri ile "aile kurumu" arasında yapay bir karşıtlık kurarak feminist mücadeleyi itibarsızlaştırmayı hedefliyor.

Gülistan Doku Soruşturmasında Korkunç Gerçekler

Munzur Üniversitesi öğrencisi Gülistan Dokunun kaybolmasına ilişkin yürütülen soruşturmada uzun zaman somut bir adım atılmazken 14 Nisan'da cinayet şüphesiyle 7 ilde 14 kişi hakkında gözaltı talimatı verildi.

Soruşturma kapsamında İstanbul, Ankara, Bursa, İzmir, Antalya, Elazığ ve Dersim'de 14 kişinin yakalanmasına yönelik eş zamanlı operasyonlar düzenlendi. Operasyon sonucu 13 kişi gözaltına alındı. ABD'de bulunan bir kişi (Umut Altaş) ise gözaltına alınamadı.

Soruşturma kapsamında ilk olarak meslekten ihraç edilen polis Gökhan Ertok ve eski Tunceli İl Özel İdaresi personeli Erdoğan Elaldı tutuklandı. Munzur Üniversitesi'ndeki kameralardan sorumlu teknisyenler Süleyman Önal ve Savaş Gültürk hakkında ise adli kontrol tedbirleri uygulanarak yurt dışı çıkış yasağı kararı verildi.

Ertesi gün ise Gülistan Doku'nun eski erkek arkadaşı Zeinal Abarakov'un yanı sıra annesi Cemile Yücer, babası Engin Yücer, ABD'de olduğu için gözaltına alınamayan Umut Altaş'ın babası Celal Altaş, annesi Nurşen Arıkan ve dönemin valisi Tuncay Sonel ile bağlantılı olduğu değerlendirilen Ferhat Hanedan Güven tutuklandı. Uğurcan Açıkgöz ise yurtdışı çıkış yasağı ile serbest bırakıldı. Soruşturmanın kilit ismi, dönemin Tunceli Valisi Tuncay Sonel'in oğlu Mustafa Türkay Sonel ile Vali'nin o dönemki yakın koruması olan Şükrü Eroğlu, gözaltında 4 gün kaldıktan sonra tutuklandılar. Soruşturma kapsamında hakkında yakalama kararı verilen, ABD'de olduğu bilinen, ve kırmızı bülten talebinde bulunulan şüpheli Umut Altaş'ın ağabeyi S.A.'nın, Doku ailesinin avukatıyla yaptığı konuşmanın görüntüleri dosyaya girdi.

S.A., soruşturma dosyasına giren görüntüde, “Ne biliyorsam bildiğim kadarıyla yardımcı olmaya hazırım. Umut’un sorgusundan aldığım Türkay demiş ki kız hamile kaldı ben de kafasına sıktım. Bu kafasına sıktım lafı birkaç defa geçti” ifadelerini kullandı. Gülistan Doku soruşturması kapsamında tutuklanan, eski polis Gökhan Ertok savcılıkta verdiği ifadede, Gülistan Doku’ya ait SIM kartın kendisine dönemin Tunceli Valisi Tuncay Sonel’in yakın koruma polisi Şükrü Eroğlu tarafından verildiğini söylemişti. Tuncay Sonel’in Gülistan Doku'nun WhatsApp yazışmaları ile sosyal medya mesajlaşmalarındaki önemli verilerin silinmesi yönünde talimat verdiğini de kaydetmişti. Şüpheli sıfatıyla dosyaya giren ve operasyonla gözaltına alınan Gökhan Ertok’un HTS kayıtları ve banka dokümanları üzerinde yapılan incelemede, dönemin Tunceli Valisi Tuncay Sonel ve yine gözaltında bulunan eski koruma Şükrü Eroğlu ile görüşme trafiği ve birden fazla para transferi gerçekleştirdiği tespit edildi.

Savcılık, şüphelinin Gülistan Dokunun sosyal medya hesabına ‘şifremi unuttum’ yöntemiyle tek kullanımlık şifre alarak giriş yaptığını belirledi. Ulusal Kriminal Dairesi uzmanlarının incelemesi sonucu, Ertok’un hesaba girerek sosyal medyadaki arkadaş listesinden 2 kişiyi sildiği tespit edildi.

Dönemin Tunceli Valisi Tuncay Sonel’in oğlu Mustafa Türkay Sonel ise Gülistan Dokuyu tanımadığını iddia etti. Soruşturma kapsamında "nitelikli cinsel saldırı" ve "kasten öldürme" suçlamalarıyla tutuklandı.

Dokunun akıbetine ilişkin bir gizli tanık ifadesi de ortaya çıkmıştı. Ailenin avukatı Ali Çimen’in aktardığına göre bir gizli tanık, 'Tunceli Gençlik Merkezi'nde 'uyuşturucu partileri' düzenlendiğini, burada uyuşturucu kullanmayı reddeden Gülistan Dokunun öldürüldüğünü söylemişti. Oğlu cinayetle suçlanan dönemin Tunceli Valisi Tuncay Sonel, 17 Nisan'da gözaltına alındı., Emniyet Müdürlüğü tarafından oluşturulan bir ekip tarafından 18 Nisan günü sabah saatlerinde Erzurum'a getirildi. NTV'nin aktardığına göre Sonel'in Emniyet Müdürlüğü'nde bulunduğu 3 gün boyunca ifade vermeyi reddettiği öğrenildi. Görevlilerin kendisine "İfade vermek istiyor musunuz?" sorusuna Sonel'in "Ben devletin valisiyim. Emniyete cevap vermem. Susma hakkımı kullanıyorum" diyerek günlerdir ifade vermediği anlaşıldı. Adliyedeki işlemlerinin tamamlanmasının ardından tutuklama talebiyle mahkemeye sevk edilen Sonel, Savcının 78 sorusuna karşılık 21 sayfa ifade verdi. "Kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme", "resmî belgeyi yok etme veya gizleme", "bilişim sistemindeki verileri yok etmek", "suç delillerini gizleme, değiştirme, yok etme" suçlarından tutuklamaya sevk edilen Tuncay Sonel, çıkarıldığı mahkemece tutuklandı.

Eşik'ten 'Doğum Izni' Uyarısı: Çocuk Bakımı Sadece Kadınların Sorumluluğunda Değildir!

Eşitlik İçin Kadın Platformu (EŞİK), doğum izinlerinin 24 haftaya çıkarılmasına yönelik hazırlanan yasal düzenlemeye dair açıklama yayımladı. Düzenlemenin kadınların gerçek ihtiyaçlarını görmezden geldiğini belirten EŞİK, bakım sorumluluğunun toplumsallaştırılmak yerine tamamen kadınların omuzlarına yıkılmak istendiğine dikkat çekti. TÜİK ve BM Kadın Birimi'nin 2024 verilerine atıf yapılan açıklamada, çocuk bakımının istihdamdaki eşitsizliği nasıl derinleştirdiği rakamlarla ortaya kondu.

- Hanesinde 3 yaş altı çocuğu olan kadınların istihdama katılım oranı: %26,9
- Aynı koşullardaki erkeklerin oranı: %90,9
- Çocuğu olmayan kadınlarda istihdam oranı ise %58,6'ya yükseliyor.

EŞİK, bu tablonun ortasında doğum izninin yalnızca kadınlar için uzatılmasının, işverenlerin kadın istihdamına yönelik isteksizliğini artıracaklarını ve kadın yoksulluğunu derinleştireceğini vurguladı. Erkeklerin bakım süreçlerine katılımının "yardım" değil, "eşit sorumluluk" olması gerektiğini belirten platform, babalık izinlerinin sembolik artışlarla geçiştirilmesine karşı çıktı. Açıklamada, "Zorunlu ve devredilemez" ebeveyn izinleri olmadan gerçek bir adaletin sağlanamayacağı ifade edildi. İşyerlerinde kreş açma yükümlülüğünün "150 kadın çalışan" şartına bağlanmasını "yükümlülüğü fiilen ortadan kaldırmak" olarak yorumlayan EŞİK, belediye kreşlerine yönelik siyasi engellere de tepki gösterdi: "Kadir Has Üniversitesi'nin araştırmasına göre toplumun %87'si işyerinde kreş talep ediyor. Buna rağmen belediye kreşlerinin kriminalize edilmeye çalışılması kabul edilemez." EŞİK, çözümün kadınları aile içine hapsedmekten değil, kamusal hakları hayata geçirmekten geçtiğini belirterek taleplerini sıraladı:

- Ücretsiz ve nitelikli kamusal kreşler her mahallede yaygınlaştırılmalı.
- Ebeveyn izinleri; kadın ve erkek arasında eşit, devredilemez ve kapsayıcı şekilde düzenlenmeli.
- **Bakım emeği** piyasaya veya kadının fedakârlığına terk edilmemeli; Mor Yeşil Kamucu Ekonomi perspektifiyle kamusal olarak finanse edilmeli.

Açıklama, kadınları hayatın her alanında özgür kılacak politikaların acilen uygulanması çağrısıyla son buldu.

Tutuklanan Esra Işık'tan Cumhuriyet aracılığıyla mesaj: 'Toprağımı savundum'

Muğla Milas'ta Limak Holding'in termik santrale kömür sağlamak için Akbelen Ormanlarının çevresindeki altı köy için aldırđı acele kamulaştırma sürecine karşı direniş sürüyor. Davalara karşı tapu sahiplerine ve avukatlara bilgi verilmeden jandarma eşliğinde yapılan bilirkişi keşfini protesto ederken gözaltına alınan İkizköy Mahalle Muhtarı **Nejla Işık**'ın kızı **Esra Işık**, “görevi yaptırmamak için direnme” suçlamasıyla tutuklandı. Tutuklamanın olduğu gün Işık ailesine ait olan arazilerde keşif yapılırken Esra Işık da Muğla Cezaevi'nden yaklaşık 300 km uzaklıktaki İzmir 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevi'ne (Şakran) sevk edildi. Akbelen direnişinin yedinci yılında tutuklanan ve adeta İzmir'e sürgün edilen Esra Işık, gazetemiz **Cumhuriyet** aracılığıyla mücadeleyi bırakmayacağını söyledi. Gözaltına alındığı 30 Mart'taki bilirkişi keşfinde yaşananları, “Şirket, bugüne kadar defalarca her türlü haksızlığı, hukuksuzluğu köyümüze dayattı. Acele kamulaştırmaların iptali için Danıştay'da davalarımız karar verilmeyi bekliyor, Anayasa Mahkemesi'nde zeytinlerin kaderini belirleyen yasanın iptali dosyası bekliyor. Ben ne yaptıysam köyümü, toprağımızı korumak için yaptım. Çünkü bugüne kadar şirketin hukuksuzluklarını müdahale ederek durdurduk. Ormanlar yanarken Akbelen ormanını nasıl koruduysak, Akbelen'de kesim yaparlarken nasıl savunduysak, şimdiye kadar köyde büyüklerimden ne gördüysem, o gün ben de toprağımızı o şekilde savundum. Benim tepkim mahkeme heyetine değil, her şeyimizi elimizden almak isteyen şirketeydi. Tepki gösterdiğim araçta mahkeme heyetinin olduğuna dair hiçbir ibare, resmi plaka yoktu. Jandarma'ya ‘burada keşif mi yapılıyor?’ diye sorduk. Jandarma ‘Yok, keşif yapılmıyor’ dedi. Araç uzaklaştıktan sonra yanıma gelerek ‘Mahkeme heyetine tepki gösterdin’ dedi. Gece de evimden gözaltına alındım” diyerek anlattı. Annesi Nejla Işık ve İkizköylülerin direnişinin kendisine güç verdiğini aktaran Esra Işık, “Mücadelemiz iyi olduğu müddetçe ben de iyiyim, iyi olmaya devam edeceğim. Herkesin haklılığımızı görmesi, dört koldan destek vermesi bana can suyu oluyor. Her gün köyümden haber almak için saniyeleri, dakikaları sayıyorum. Daha da güçlenerek köyüme geri dönmek için kendime iyi bakıyorum. Gözüm arkada değil, köylülerimizin, mücadeleyi aynı inanç ve dirençle devam ettirdiklerini biliyorum. Köyüme, mücadelemize bir an önce dönmek için sabırsızlanıyorum” dedi. Esra Işık, Cumhuriyet okurlarına ve tüm yaşam savunucularına da “Akbelen demek memleket demektir. Bu günlerde sesimizi duyan herkesin Akbelen'e memlekete sahip çıkmasını, orayı yalnız bırakmamasını diliyorum. Kazanana kadar bu direniş herkesin sahiplenmesini istiyorum. Biz bitti demeden bu mücadele bitmeyecek” mesajını ilettili. Bu arada Milas Ağır Ceza Mahkemesi, **Esra Işık**'ın tarım arazilerinin acele kamulaştırılmasına karşı düzenlenen protestoların ardından tutuklanmasına yapılan itirazı reddetti.

Gelecek sayımızda kadının güncesine olumsuz ve umutsuz haberlerin yansımaması dileğiyle sevgiyle kalın.

6-7 ŞUBAT DEPREMİ: TOPARLANMA KİMİN İÇİN?

YAZAN: Emel MEMİŞ

emel.memis@gmail.com

Üç yıl geçti. On bir ilde elli bini aşkın can kaybı, yüz binlerce yaralı, yaklaşık iki buçuk milyon evsiz... Bugün genel kanı hayatın normale döndüğü yönünde. Ancak rakamlar bu görüşü ne ölçüde destekliyor? Daha da önemlisi, bu toparlanma kimin gerçekliğini temsil ediyor?

Deprem sonrasında politika gündemine giren kavramlar tanıdık: iyileşme, dayanıklılık, yeniden yapılanma. Ekonomik canlanma ağırlıklı olarak ihracat odaklı sanayi, geniş ölçekli konut projeleri ve inşaat teşvikleri etrafında şekillendi. Bu yazıda farklı bir soru sormak istiyorum: afet sonrası toparlanmayı bakım hizmetleri açığı üzerinden okursak ne görürüz? Afetler, piyasaların işlevsiz kaldığı ve kamusal hizmetlerin yetersiz düştüğü koşullarda, bakım altyapısındaki boşlukların en görünür biçimde açığa çıktığı kırılma anlarıdır.

İşyeri Verileri Ne Söylüyor?

SGK işyeri verileri, toparlanmanın nasıl okunması gerektiğine dair önemli bir ayrımı gün yüzüne çıkarıyor. Toplam işyeri sayısı 2022 düzeyini aştı; ancak bu artışın kaynağına bakıldığında tablo önemli ölçüde değişiyor.

En çarpıcı örnek Adıyaman. 2022'de 1.309 olan geçici işyeri sayısı 2025 sonunda 3.380'e yükseldi; üç yılda % 158 artış. Bugün Adıyaman'da her üç işyerinden biri geçici. Türkiye genelinde bu oran % 9. Öte yandan kalıcı işyeri sayısı aynı dönemde Adıyaman'da % 8,7, Hatay'da % 4,9, Malatya'da % 4 geriledi. Görünen canlanmanın büyük bölümü inşaat şantiyelerine ve mevsimlik faaliyetlere dayanıyor; kalıcı ekonomik yapı güçlenmiyor.

Bu geçici genişleme ne kadar sürdürülebilir? İstihdamdaki artışın % 30'a varan bölümü doğrudan inşaat sektörüne bağlı. Şantiyeler kapandığında bu işler de sona erecek. Nitekim esnaf, sanatkâr ve kendi hesabına çalışanların sayısı hâlâ 2022'nin altında seyrediyor.

Sigortalı çalışan sayılarına bakıldığında da dört ilde bir toparlanma göze çarpıyor: Hatay'da % 18,9, Kahramanmaraş'ta % 12,9, Malatya'da % 12,1, Adıyaman'da % 12,5 artış var. Ancak bu rakamların önemli bir bölümü, 2023'te başlatılan İŞKUR Kamu Yararı Çalışma Programı'ndan ve mevsimlik tarım kayıtlarından kaynaklanıyor. Program 2024 sonunda sona erdi. Aylık verilere

bakıldığında Adıyaman'da yılsonuna doğru istihdam belirgin biçimde geriliyor; bu eğilim diğer üç ilde gözleniyor.

Toparlanma Cinsiyete Göre Ayrışıyor

TÜİK işgücü verileri toparlanmanın cinsiyete dayalı niteliğini açıkça ortaya koyuyor. Deprem yılında Türkiye genelinde kadın istihdamı artarken afet bölgesinde tam tersi bir eğilim yaşandı ve istihdamdaki cinsiyet farkı genişledi.

TRC1 bölgesinde (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) istihdam oranlarındaki cinsiyet farkı % 44 puana ulaşarak ulusal ortalamanın belirgin biçimde üzerine çıktı. 2022'den 2025'e kadın işsizliği 2,7 puan artarken erkeklerde 2,2 puan azaldı. TR63 bölgesinde (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) erkek istihdamı yaklaşık 44.000 iş artarken kadın istihdamı yalnızca 9.000 iş büyüdü. TRB1 bölgesinde (Malatya, Elazığ, Bingöl) kadın istihdamı hâlâ 2022 seviyesini yakalayamadı. Üstelik bu bölgede kadın işsizliğindeki düşüş yanıltıcı: arkasında toparlanma değil, kadınların işgücü piyasasından çekilmesi yatıyor.

Kayıt dışılık da derinleşti. Hatay bölgesinde çalışan kadınların % 49,2'si kayıt dışı; tarımda bu oran % 97,5'e ulaşıyor. Kayıt dışılıktaki cinsiyet farkı 19 puana yükseldi. Bölgede gelir getiren bir işte çalışan her iki kadından biri sosyal güvenceden yoksun. Yüksek kayıt dışılık yalnızca sosyal güvencesizliğe değil, bakım emeğinin özellikle ücretsiz aile işçiliği biçiminde görünmez biçimde sürdüğüne de işaret ediyor.

Bakım Krizi Gündemde Yok

Kreşlerin ve okulların kapanması, sağlık ile ulaşım hizmetlerinin sekteye uğramasıyla birlikte bakım yükü yeniden hanelere yüklendi. Deprem nedeniyle artan engelli nüfusu bu yükü daha da ağırlaştırdı; bakım ihtiyacı hem sayısal hem de yoğunluk bakımından büyüdü. İnşaat sektöründeki hızlı büyüme erkek istihdamını artırdı; ancak kadınlar için artan bakım yükünü hafifleten istihdam koşulları yaratılmadı. Bu koşullar altında kadınlar ya güvencesiz ve kısa süreli işlere yöneldi ya da işgücünden tamamen çekildi. Kadın işsizlik oranlarındaki düşüşler bu nedenle dikkatle yorumlanmalı: bu düşüşün arkasında çoğu zaman toparlanma değil, işgücü piyasasından çekilme yatıyor.

Afetler bakım altyapısındaki kırılganlıkların en sert biçimde açığa çıktığı kırılma anlarıdır. Bakım hizmetlerine yatırım hem hanelerin taşıyamaz hale geldiği ihtiyacı karşılar hem de özellikle kadınlar için kalıcı istihdam yaratır.

Toparlanma kimin için gerçek sorusunun yanıtı değişmiyor. Bakım ihtiyaçları yeniden yapılanma gündemine dahil edilmediği sürece bu toparlanma bazıları için gerçek, bazıları için ise yalnızca bir umut olarak kalacak.

Kaynakça

Emel Memiş (2026). Afet Sonrası Toparlanma: Kimileri İçin Gerçek, Kimileri İçinse Bir Umud. Katman Portal. <https://katmanportal.com/doi/10.5281/zenodo.19501726>

DENGEDE KALMAK

DEĞERLER YOKSUNU BİR TOPLUM OLUŞTURULDU

YAZAN: Psikolog Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Okullarda öldürülen öğretmen ve öğrencilerin, sokaklarda öldürülen gençlerin anısına...

Önce sokaklarda gençler öldürüldü. Bir ay önce de İstanbul'da Fatmanur öğretmen öldürüldü. Bu olaylardan sizler gibi ben de çok etkilendim. Fakat Urfa Siverek ve Kahramanmaraş'taki öğretmen ve öğrenci kıyımı, elimin kolumun hiç kalkmadığı bir duruma getirdi beni. Ne müzik dinlemek fayda etti ne de kitap okumak. Hiçbirini yapamaz oldum. Önceden eğitim içerikli, yapılması gerekenleri yazardık. İşimiz çok kolaydı. Şimdi yazmak bile çok zor geliyor. Sözlerime nereden ve nasıl başlayacağımı bilemez bir durumdayım. Sevinç, üzüntü, korku ve öfkeden oluşan 4 temel duyguyu örnekler yardımıyla anlatmak çok da keyifliydi. Son yaşananlardan sonra korku, üzüntü ve öfke duygularımız iflas etti. Bir duyguyu yaşarken, farkında olmadan diğerleri yer değiştiriyor birbiriyle.

Kadına karşı şiddet olayları, gençlere, çocuklara sıçradı. Bu olayları, "Psikolojik sorunlarının olması ya da münferit olaylar şeklinde açıklayamayız. Çünkü gün geçtikçe artarak daha acı hale geliyor. Bu tür açıklamalar yapmak, gerçeklerden ve sorunluluklardan kaçmanın en ucuz yöntemi. Tekil bir olay olsa, şiddet uygulayan çocuk ve ailesiyle görüşmeler yapar, terapiler uygularız ve bir nebze de olsa olumlu bir mesafe kat ederiz. Çoğalan olaylar karşısında, daha bütünlükçü ve sistematik açıdan bakmak zorundayız.

Romatizma hastalığımızın olduğunu hayal edelim. Kaşığı tutarken bile elimiz ağrıyor. Sadece kaşık tutamaktan mı yakınırız? Tabi ki hayır. Kendimizi kötü hissederiz. Canımız hiçbir şey yapmak istemez. Geleceğimize yönelik kaygılarımız artar. Bir miktar da asabi olup istemeyerek de olsa çevremizdekileri kırarız. Yaşadığımız sağlık sorunundan, yakınlarımız da etkilenir.

Okullardaki şiddet olaylarında, yalnızca aileyi suçlayarak bir yere varamayız. Şiddeti uygulayan çocuğun ailesinin, medyanın, en önemlisi devletin üzerine düşenleri yapmaması konuları üzerinden bakmalıyız soruna. Yukarıda verdiğim örnekte olduğu gibi, bunlar bir zincirin halkasıdır. Bir halkadaki sorunu çözmekle, sorunun özünü kavrayamayız.

Yıllar önce katıldığım bir eğitimde, eğitmenimiz, “Gelecekte sizlere çok iş düşecek. Sevgisiz aileler artacak” demişti. Gerçekten sevgisiz aileler çok arttı. Geldiğimiz noktada, sadece sevgisiz ailelerin değil, sevgisiz toplum ve devletin fazlasıyla ağırlığını hissediyoruz.

Sabah olumsuz haberler “Merhaba” diyor bize. Dışarı çıkıyoruz, birbirleriyle yumruklu, bıçaklı, silahlı kavga eden gözü dönmüş insanlarla karşılaşılıyor. Sokakta bir genç yan baktı diye öldürülüyor. Öldüren çocuğun ailesi, ölene üzülme yerine,

Tehditler yağdırabiliyor. Sürekli karşıyı suçlama tavrı. “Benim çocuğum durduk yere böyle bir şey yapmaz. Öteki çocuk mutlaka kıskırtmıştır bizimkini” sözleri ailenin ağızından rahatça dökülebiliyor. Değerlerimizden öylesine yoksun bırakılmışız ki empatik davranmanın yerini, ben muhteşemim, her şeyin en iyisini ben bilirim, hiç hata yapmam cümleleri alabiliyor. Bu insanlar vicdandan yoksun doğmadılar ki. Vicdandan yoksun bir toplumun içinde büyüdüler.

Olumsuz olayların ve özelliklerin daha bulaşıcı olduğunu biliyoruz. Aslında iyilik de bulaşıcıdır. Fakat o kadar olumsuz olaylar yaşıyoruz ki kötülüğü normalleştiriyoruz. Dizilerde, bütün kötü olaylar bir anda yaşanıyor. Sosyal medyada, öldürülen çocukların cesetleri önümüze çıkıyor. Sevgili devlet büyüklerimizden sürekli korku salan, insanları tehdit eden sözler duyuyoruz ve peşinden suçlara verilen düşük cezalar, yakınlarını koruyup kollamalar, yasaklamalar geliyor. Bu durumda her şey sanki böyle olması gerekiyormuş gibi algılanıyor.

Haklarımız, sağlık gibi hangi konularda eğitim verirsek verelim, katılımcılar, hep duydukları olumsuz olayları örnek gösteriyorlar. Eğitici de bu normalleştirilmenin içinde çaresiz bırakılıyor. Sürekli olumlu örnekler buluyor ama nafiye.

Binlerce kişisel gelişim kitapları ve videoları var. Pek çok aile sosyal medyadan bunlara ulaşıyor. Psikologlara, psikiyatrilerde de gidiyorlar. Neden şiddet olayları artıyor? Göstermelik davranışları o kadar taklit etmişiz ki değerlerimizi, duygusal gereksinimlerimizi fark edemiyoruz bile. Çocuğu çok para vererek bir-iki kez bir uzmana götürmekle her şeyin çözüleceğini zannediyoruz. Görevimizi yapmış oluyoruz ya, sorumluluk bizden gidiyor. Psikologların, psikiyatrilerin söylediklerini tam olarak uygulamıyoruz. Herkes doktor, herkes psikolog sanki bu ülkede. Hiçbir uzmanın önermediği yöntemleri geliştirip savunuyorlar. Hiçbir meslek elemanından ya da videodan duymadım, “Çocukların eline tableti verin, siz de bir köşeye çekilip sosyal medyaya rahatça takılın” dediklerini. Neden duyduklarımızın tersini yapıyoruz? Çünkü en doğruyu biz ve o çok güvendiğimiz el-alem biliyor.

Dışarıyı kendisini yalnız hisseden gençlerle dolu. Fiziksel gereksinimleri karşılanıyor belki ama duygusal olarak ne hissettiklerini ne istediklerini bilmiyoruz. Yalnız olan gençler, sosyal medyaya sarılıyorlar. O alemde, şiddet var, özendirme var, şiddet içeren oyunlar var. Yalnız çocuklar, sosyal medyanın olumsuz olaylarını taklit etmekle baş başa. En yakın arkadaşları, tablet ve telefon. Taklit etmek, önemli bir sosyal öğrenme yöntemidir. Olumluları taklit etmek, taktir getirmeyince, olumsuzlukları taklit ederek değerli olduklarını zannediyorlar.

Psikolog, çocuğun takip edilmesi gerektiğini söylemiş son olayda. Babası da çocuğun eline silah verip poligonda atış yaptıırarak takip ediyor. Hiçbir meslek elemanı, silahla terapi edilmesi gerektiğini vurgulamaz. Demiştik ya mesele sistematik. Evinde çocuğunu silahla oyalayan bir baba, insanların güvenliğinden sorumlu bir devlet memuru. Şiddetle mi insanların güvenliğini sağlayacağız?

İsrail’de psikolog sayısı, bizden 32 kat daha fazlaymış. Nicel olarak psikolog sayısını artırmak, tek başına yeterli olur mu? Adam kayırmacılığın, yasaklamaların, tehditlerin, korkutmaların cezasızlığın, silah satışlarının, silahın ve bıçağın çoluğun çocuğun elinde oyuncak olmasının tavan yaptığı ülkemizde, kişi başına bir psikolog düşse sorun çözülür mü? Hiç sanmıyorum.

Çocukların sosyal medya kullanmasına yasak getirilecekmiş. Sözlerini çocuklarına geçiremeyen ailelerin telefonundan sosyal medya kullanmak çok zormuş gibi. Okulların önünde polis beklemeye başladı. Arama yetkileri bile yok. Bıçak kesene, silah patlayana kadar polis yetiştirecek de ne olacak? Yaralanan, ölen olduktan sonra müdahale edilecek öyle mi? Yetkililer her olaydan sonra, “Gereken yapılacak” diyor ama gerekenin ne olacağı üzerinde durulmuyor. Önemli olan önlem almak değil, önleyici planlar yapabilmek. Eğer şiddet sorunu öncelenecekse, bunu gündem yapacaklar. Toplayacaklar uzmanları, onların görüşleri doğrultusunda hizmetler planlayacaklar. Dini, iktidarda kalmaya alet etmek yerine, aileleri ve okulları kapsayan eğitimler yeniden gündeme getirilmeli.

Eğitimle birlikte sanat etkinliklerine bütçe ayrılmalı ki o kurstan bu kursa koşturulan çocukların yetenekleri ortaya çıksın, kendilerine uygun uğraşlar bulsunlar, sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilsinler. Evde aileyle birlikte oynanan oyunlar, sosyal medyanın konusu, devletin de gündemi olsun ki çocuklar tablet ve telefonlardan vazgeçsin. Çocukların zaman geçirebilecekleri güvenli parklar olsun. Parklar, olumsuz davranışlar gösterenlerin mekânı olmasın. Hak aramanın, ispiyonlama yöntemiyle şikâyete dönüşmesi, öğretmenleri, doktorları itibarsızlaştırdı. Canımızı sıkkan bir durum mu var, “Döveriz, ona haddini bildiririz” anlayışı ödüllendiriliyor. Öğretmenlerin müfredat dışına çıkıp olumlu davranışlar, değerler üzerinde durmaları yasak. Bunları yaparlarsa, şikâyet ediliyorlar. Sınıfta kayıt cihazı yok. Şikâyet etmekle kendilerini kanıtlamaya çalışan

insanlar, küçücük öğrencileri şikâyet maşası olarak kullanabiliyorlar. Yetkisiz öğretmen, ancak çoktan seçme sınavlar için test çözdürüp puanını yükseltir. Ufacık bir şikayetle görevden alınır. Mahkemede dayımız vardı önceden, şimdi mahkemede babamız oldu. Böyle bir baba varsa, taciz ediyoruz, gizleniyor, deliller yok ediliyor. Ölümler olduğunda, şehit oluyor, kaderi böyle yazılmış oluyor.

Sonuç olarak suçlamak yerine sorumluluk alalım. Aileye, topluma, devlete düşen görevler, bir arada ele alınsın. Dünyada şiddetin arttığı sözleriyle avutmayalım kendimizi. Ülkemizin çok güzel değerleri var. İktidarda kalma kaygısını bir tarafa bırakırsak, üstesinden gelemeyeceğimiz hiçbir sorun kalmayacaktır.

Size borçluyuz, geleceği mezara gömülen sevgili öğretmenlerimiz, gençlerimiz ve çocuklarımız. Daha fazla borçlanmadan mücadeleyi sürdürmenin tam da zamanı.

22 Nisan 2026

RAĞMEN YAŞAMAK

YAZAN: Ebru BOZCUK

Ebrubozcuk@hotmail.com

Anlamsızlaştırılan bir hayatın piyonları gibiyiz adeta...Savaşın çığlıkları her yerde.

Ucundan kıyısından da olsa bir yerlere tutunma gayreti içindeyiz.

Adaletin, vicdanın, merhametin yerle yeksan olduğu garip bir anaforun tam ortasındayız.

Adil ve şefkatli bir hayat düşlemek ütöpik bir arzu gibi raflarda öylece duruyor.

Duvarlar arasına sıkışmış gibiyiz. Küçük bir aralıktan sızan ışığı görebilmek için umutla bekliyoruz. Kesif bir sessizlik, kesif bir yalnızlık hali.

Oysa tüm insanlık güneşe çıkmayı bekliyor. Evine huzurla ekmeğini götürebilmeyi, sabahları mutlu uyanabilmeyi, gelecek için düşler kurabilmeyi istiyor ki bu insanlık hakkıdır.

Sevinmenin, gülebilmenin hak edilmiş küçük zaferler olduğunu hatırlarken ve insan gibi yaşamayı beklerken ne yazık ki kötülüklerin ardı arkası kesilmiyor.

Artık hepimiz "Biraz sevinsek ayıp olur mu ki?" kıvamındayız. Ne hazin bir durumdur bu.

Sevincimizin, neşemizin yanında hayallerimizin de çalındığı bir çağ yaşıyoruz.

Bu aralar tam da Nazım'ın dizelerindeki gibi bir ana öyle çok ihtiyacımız var ki...

"Sonra saygıyla oturdum

Dayadım sırtımı duvara

Bu anda ne düşmek dalgalara

Bu anda ne kavga, ne hürriyet, ne karım

Toprak, güneş ve ben

Bahtiyarım"

Artık RAĞMEN yaşamaya çalışıyoruz sanki.

Mutsuzluğa rağmen.

Umutsuzluğa rağmen.

Sevgisizliğe rağmen...

Anlamsız kavgalar, anlamsız hesaplaşmalar içinde, kötülüğün kol gezdiği bir dünyada yaşarken, baharın ılıkliğini hissedince beyaz kollarını göğse kaldırıveren erik ağacını görmeyi ıskalayıveriyoruz işte...

Oysa erik ağaçları çiçek açtı. Nisan yağmurları bonkörce yağıyor, tarladaki tohum yeniden filizleniyor. Kiraz, vişne ve elma ağaçları uykudan uyandı.

İpek böcekleri yine koza örmeye başladı.

Günler uzuyor, havalar ısınıyor, çimlerin kokusu yayılıyorken durduğumuz yerde boş ve donuk gözlerle öylece bakınıyoruz.

Ve şimdilerde çoğumuz ıslık çalar gibi Sabahattin Ali'nin mısralarını fısıldıyoruz.

"Dışarıda mevsim baharmış

Gezip dolaşanlar varmış

Günler su gibi akarmış

Geçmiyor günler geçmiyor."

Velhasıl-ı kelam, yapacak tek bir şey var...

Neşesi çalınmış bu hayatın çerçevesine adaleti, şefkati, aşkı, dostluğu, güneşi, suyu, baharın kokusunu koymak durumundayız.

Umutsuzluğun bodoslama bir şekilde hayatımıza girmesine izin vermeyeceğiz.

Her şeye rağmen badem ağaçları çiçek açtı diye sevineceğiz. İnadına şiirler okuyup, şarkılar söyleyeceğiz.

Hayat belki de kendini sırt üstü suya bırakabilenlerin zaferiyle şahlanacaktır. Belli mi olur?...

İçini yeşertmek, kalbine şarkı söyletmek, ruhunun filizlenmesine izin vermek lazım belki de...

Nihayetinde kaç yazımız kaldığını kim biliyor ki?

Nisan /2026

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

DİLİNİ YAŞATAN KADIN DR. MARİE NYANGUMARTA

ÇEVİREN: Nihal İŞCEL

nihal.iscel@gmail.com

Abilimsel olarak inceleyen ilk kişi oldu sonra da final sınavından bir gece önce öldü ve yerine konulamaz onlarca yıllık emeği yok olmanın eşiğine geldi.

Dr. Marie Nyangumarta, Batı Avustralya'nın uzak Pilbara bölgesindeki bir sınıfta, 30 Aborjin çocuğun karşısında duruyordu. Elinde, kendi çocukluğunda var olmayan bir kitap vardı.

Bu bir sözlüktü. Bir dilbilgisi rehberiydi. Hikâyeler derlemesiydi hepsi Nyangumarta dilindeydi; atalarının dili, devlet politikalarının büyükannesinin kuşağından zorla sökülmeye çalışıldığı dil.

Bu kitap vardı çünkü Marie onu yaratmak için kırk üç yıl harcamıştı yaşlılarla yaptığı röportajlar, tören kayıtları, İngilizcede karşılığı olmayan çöl bitkilerine ait kelimeleri belgelemek, Avrupalı dilbilimcileri hayranlıktan ağlatacak kadar karmaşık dil yapılarını korumak...

Ama bu an, Nyangumarta çocuklarının kendi dillerinde okuyup yazmayı öğrendiği bir sınıfta durmak neredeyse hiç gerçekleşmeyecekti.

Çünkü Marie Nyangumarta, çalışması tamamlanmadan öldü. Diplomasını almadan öldü. Onlarca yıllık belgelerinin hayatta kalıp kalmayacağını kimse bilmeden öldü.

Bu, yine de nasıl hayatta kaldığının hikâyesidir.

Marie, 1947 yılında bir koyun çiftliğinin kenarındaki derme çatma bir barınakta doğdu. O, halkının yaratılış hikâyelerini taşıyan yıldızlarla dolu gökyüzünün altında büyükannesinin yardımıyla dünyaya geldi.

Annesi de Nyangumarta'ydı. Babası da. Onlar, tamamen geleneksel kültür içinde büyüyen son kuşaklardan biriydi şarkı yollarında yürüyen, yalnızca Nyangumarta konuşan, çoğu Avustralyalının boş çorak arazi sandığı çölle ilişki içinde yaşayan insanlar.

Ama Marie beş yaşına geldiğinde her şey değişiyordu.

Devletin asimilasyon politikası tam güçle yürürlükteydi. Aborjin çocuklar ailelerinden alınıp misyonlara ya da koruyucu ailelere gönderiliyordu. Yerli diller yasaklanıyordu. Geleneksel uygulamalar suç sayılıyordu.

Marie'nin ailesi de binlercesi gibi geleneksel topraklarından sürülerek devlet yerleşimine zorlandı. Annesine, Marie okula gidecekse onunla Nyangumarta konuşmayı bırakması gerektiği söylendi.

"İngilizce konuşun," dedi refah görevlileri. "Onu medenileştirin."

Marie, annesinin geceleri ağladığını hatırlıyordu. Bir yanda kızının eğitim almasını istemesi, diğer yanda bu eğitimin kültürel silinme anlamına gelmesi arasında parçalanmıştı.

Annesi orta bir yol seçti. Gündüzleri yetkililer duyabilir diye İngilizce konuştu. Ama geceleri, fısıltıyla, atalarının dilini öğretti Marie'ye.

Marie iki dünyayı da öğrendi: Okulda “yerli dili” konuşurken yakalanan çocukların cezalandırıldığı yerde İngilizce, Evde büyükannesinin toprağı şekillendiren atalara dair hikâyeler anlattığı, binlerce yıllık ekolojik bilgiyi taşıyan kelimelerle Nyangumarta.

Marie gençlik çağına geldiğinde korkunç bir gerçeğı anladı: dili ölüyordu.

Akıcı konuşan yaşlılar yaşlanıyordu. Gençler konuşmaktan utanıyordu yoksullukla, geri kalmışlıkla, anne babalarının maruz kaldığı ayrımcılıkla ilişkilendiriliyordu.

Devlet politikası korkunç derecede etkili olmuştu. Koca bir kuşak, atalarının dilini konuşmadan büyüyordu.

Marie, binlerce şarkıyı, yüzlerce hikâyeyi, karmaşık akrabalık sistemlerini ve tören kurallarını taşıyan büyükannesinin, öğrenmek isteyen genç bulmakta zorlandığını izledi.

“Biz gidince kim hatırlayacak?” diye sordu büyükannesi.

Marie karar verdi: Ben hatırlayacağım.

On dokuz yaşında belgelemeye başladı.

Dilbilim eğitimi yoktu. Liseyi zar zor bitirmişti. Ama defterleri vardı, aylarca para biriktirip aldığı bir teyp vardı ve ölmeden önce bilgilerini aktarmak isteyen yaşlılar vardı.

Her şeyi kaydetti. Sohbetleri, hikâyeleri, şarkıları, kelimeleri yazdı. Telaffuzları yakalamaya çalıştı. Hangi kelimenin hangi bağlamda kullanıldığını not etti.

Büyükannesiyle saatlerce görüşerek bitkilerin, hayvanların, arazi şekillerinin adlarını öğrendi. Her isim bilgi taşıyordu. Bitkinin özelliğı, hangi mevsimde çıktığı, hangi atayla ilişkili olduğu...

Büyükbabasının anlattığı akrabalık sistemlerini kaydetti; bunlar yalnızca kiminle evlenebileceğini değil, kiminle konuşabileceğini, kiminle şakalaşabileceğini, kimden kaçınmak zorunda olduğunu belirliyordu.

Sadece belirli ritüellerde kullanılan tören dilini belgeledi; törenler yasaklandığı ve unutulduğu için yıllardır yüksek sesle söylenmeyen kelimeleri...

Çalışma acildi. Neredeyse her ay bir yaşlı ölüyordu. Her ölüm, kaybolan kelimeler, susan şarkılar, silinen bilgi demekti.

Marie gündüz temizlik işinde çalıştı, gece dili belgeledi. Defter üstüne defter doldurdu. Teypler eskitti. Uzak topluluklara gidip lehçelerin son konuşulan hallerini buldu.

Bunu on beş yıl boyunca hiçbir kurumsal destek, fon ya da takdir olmadan yaptı.

Sonra 1982'de bir şey değişti.

Aborjin aktivistlerin baskısıyla Avustralya hükümeti, asimilasyon politikasının felaket olduğunu kabul etmeye başladı. Yerli dillerin değerli olduğu ve korunması gerektiği anlayışı geliyordu.

Üniversiteler, Yerli dillere odaklanan dilbilim ve antropoloji programları açmaya başladı.

Marie otuz beş yaşındaydı. On beş yıldır Nyangumarta'yı belgeliyordu. Kutular dolusu defteri, yüzlerce saatlik kaydı, hiçbir akademisyenin sahip olmadığı bilgi vardı.

Ama resmi diploması yoktu.

Sydney Üniversitesi'nin dilbilim programına başvurdu. Başvurusu sıra dışıydı. transkript yoktu ama kabul komitesinin ağzını açık bırakan bir dil belgeleme arşivi vardı.

Onu, sıradan lisans öğrencisi olarak değil; mevcut belgelerinin resmî dilbilimsel analiz temelini oluşturacağı özel bir araştırma programına kabul ettiler.

Marie ailesini Batı Avustralya'da bırakıp Sydney'e taşındı. Sınıfındaki en yaşlı öğrencilerden biriydi. Tek Aborjin kadınlardan biriydi ve kesinlikle kendi dilini çalışan tek kişiydi.

Bu entelektüel açıdan çok zordu.

Nyangumarta seslerini doğru yazmak için Uluslararası Fonetik Alfabe öğreniyordu. İçgüdüsel olarak bildiği dil yapısını anlamak için biçim bilim ve sözdizimi çalışıyordu. Avrupalı dilbilimcilerin hiç duymadığı bir dile onların teorilerini uyguluyordu.

Ama aynı zamanda sürekli ince ırkçılıkla mücadele ediyordu.

Profesörler tarafsızlığını sorguluyordu. Kendi dilini bilimsel biçimde nasıl inceleyebilirdi? Antropologların dışarıdan tarafsız gözlemci olması gerekmiyor muydu?

Marie karşı çıktı.

Nyangumarta'yı doğumdan beri konuşmuş birinden daha iyi kim anlayabilirdi? Bunun akademik merak değil kültürel hayatta kalma meselesi olduğunu bilen birinden daha iyi kim incelikleri fark edebilirdi?

Yerli akademisyenliğin ne olabileceğini yeniden tanımlıyordu: dışarıdan gözlem değil, içeriden analiz. Sömürücü araştırma değil, topluma karşı sorumlu belgeleme.

Sekiz yıl doktora tezine çalıştı.

Bu, Nyangumarta'nın kapsamlı dilbilgisel tanımıydı. Ses bilim, biçim bilim, söz dizimi, anlam bilim, söylem yapıları.

Ama bundan daha fazlasıydı.

Her yerde kültürel notlar vardı: dilin dünya görüşünü nasıl yansıttığı... fiil zamanlarının sadece zamanı değil, kesinliği ve bilgi kaynağını da nasıl kodladığı... akrabalık terimlerinin sadece etiket değil davranış yükümlülükleri taşıdığı... dilin Avrupalıların hayal etmediği ayrımlar yaptığı...

Bir dili belgeliyordu.

Ama aynı zamanda gerçekliği anlamanın bütün bir yolunu da belgeliyordu.

1990'a geldiğinde Marie kırk üç yaşındaydı ve tez savunmasına aylar kalmıştı. Çalışması çığır açıcıydı. Nyangumarta üzerine yapılmış en ayrıntılı dil bilimsel inceleme ve herhangi bir Avustralya Aborjin dili üzerine en kapsamlı çalışmalardan biri.

Danışmanı buna şöyle dedi:

“Yerli Avustralya dillerini anlayışımızı değiştirecek dünya çapında bir çalışma.”

4.000'den fazla maddelik bir sözlük hazırlamıştı. 800 sayfalık dilbilgisi rehberi. Artık çoğu ölmüş onlarca yaşlının akıcı konuşmalarını içeren ses kayıtları...

Bu sadece akademik çalışma değildi.

Bu bir zaman kapsülüydü.

Son akıcı konuşanlar öldüğünde yok olacak bilginin korunmasıydı.

Marie'nin bir sınavı kalmıştı: son sözlü savunma.

Tarih belirlenmişti: 15 Kasım 1990

Haftalarca hazırlandı. Sorulara vereceği cevapları prova etti. Belgelerini düzenledi. Ailesini arayıp yakında topluluklarından doktora alan ilk kişi olacağını söyledi.

14 Kasım gecesi, savunmadan bir gece önce, üniversite dairesinde notlarını son kez düzenliyordu.

Başı ağrıyordu. Aspirin aldı ve çalışmaya devam etti.

Ağrı kötüleşti. Midesi bulandı. Ertesi günün gerginliği sanıyordu.

Saat 23.00'te yere yığıldı.

Büyük bir beyin anevrizması.

Ambulans gelmeden öldü.

Kırk üç yaşındaydı.

Yirmi sekiz yıl dilini belgelemişti.

Sekiz yıl akademik tanınma için çalışmıştı.

Final sınavından on iki saat önce öldü.

Tezi sekiz yıllık emek, 800 sayfa, yerine konulamaz belgeler masasında duruyordu.

Üniversite şaşkındı. Daha önce böyle bir durum yaşamamışlardı.

Bütün derslerini tamamlamıştı. Tezi bitmişti. Savunma onayı verilmişti.

Ama savunma yapamamıştı.

Teknik olarak derece şartlarını tamamlamamıştı.

Üniversite politikası açıktı: başarılı savunma olmadan doktora verilemezdi.

Ailesi, yıkılmış halde, bürokrasiyle baş edecek kaynağa ya da bilgiye sahip değildi. Çalışmasının yayımlanıp yayımlanamayacağını, diplomanın ölümünden sonra verilip verilemeyeceğini sordular.

Üniversite “Hayır” dedi.

Kurallar kurallardı.

Tez arşive kaldırıldı.

Yayımlanmadı. Kutlanmadı.

“Bitirmeden ölen Aborjin kadın” olarak anıldı.

Ve yirmi yedi yıl boyunca orada kaldı.

Batı Avustralya’da ise Nyangumarta dili kritik durumdaydı.

2000’lerde akıcı konuşan elliden az kişi kalmıştı. Çoğu yetmiş yaş üzerindeydi. Gençler parça parça anlıyor ama konuşamıyordu. Çocuklar neredeyse hiçbir şey bilmiyordu.

Dil, yok oluşun eşiğindeydi.

2015’te Jessica adında genç bir Nyangumarta kadını eğitim okumak için üniversiteye başladı. Topluluğun çocukları için dil programları kurmak istiyordu.

Akademik bağlantılar aracılığıyla büyük halası Marie’nin kapsamlı bir çalışma yaptığını öğrendi.

Sydney Üniversitesi’nden erişim istedi.

Bulduğu şey her şeyi değiştirdi.

Marie’nin tezi sadece akademik açıklama değildi.

Bu, tam bir dil koruma sistemiydi.

Öğretmeye yetecek kadar ayrıntılı, topluluk kullanımına uygun olacak kadar erişilebilir, canlandırmaya yetecek kadar kapsamlıydı.

Jessica dilbilimcilerle çalışarak bu tezi çocuk kitaplarına, ders programlarına ve dijital uygulamalara dönüştürdü.

Ama bir şey rahatsız ediyordu.

Bu muhteşem çalışma hiç tanınmamıştı.

Marie diplomasını alamadan ölmüştü.

Jessica mücadele başlattı.

2017’de Sydney Üniversitesi, Yerli öğrencilere tarihsel yaklaşımıyla yüzleşme sürecindeydi.

Jessica Marie’nin dosyasını uzlaşma komitesine sundu.

Marie’nin tüm akademik şartları yerine getirdiğini, çalışmasının doktora standartlarını aştığını, savunma yapamamasının tek sebebinin ölüm olduğunu anlattı.

Dünyanın dört bir yanından dilbilimcilerin destek mektuplarını sundu.

Üniversite bir komite kurdu.

Tezi incelediler.

Uzmanlara danıştılar.

Sonuç oybirliğiyle çıktı:

Marie'nin çalışması olağanüstüydü. Doktora için gereken her standardı karşılıyordu.

Savunma yalnızca formalite olacaktı.

Saatler önce öldüğü için dereceyi reddetmek akademik dürüstlük değil, bürokratik katılıktı.

Aralık 2017'de Sydney Üniversitesi emsalsiz bir karar verdi.

Marie Nyangumarta'ya ölümünden yirmi yedi yıl sonra doktora unvanı verilecekti.

Tören Mart 2018'de yapıldı.

Altmıştan fazla Nyangumarta insanı Sydney'e gitti.

Yaşlılar, Marie'nin yıllar önce kaydettiği şarkıları Nyangumarta dilinde söylediler.

Rektör belgeyi okudu:

“Halkının dilini korumaya hayatını adanmış Marie Nyangumarta'ya... En yüksek akademik standartları karşılayan çalışması için... Hak ettiği takdiri alamadan vefat ettiği için... Sydney Üniversitesi, yirmi yedi yıl gecikmeyle, Doktora derecesini takdim eder.”

Jessica belgeyi Marie adına aldı ve ağladı.

Ama hikâye burada bitmedi.

Jessica konuşmasında, Marie'nin çalışmasının arşivde tozlanmadığını söyledi.

Sınıflarda yaşıyordu.

Çocuklar kendi dillerinde okumayı öğreniyordu.

Uygulamalarda yaşıyordu.

Dil yuvalarında yaşlılar çocuklara öğretiyordu.

Yok oluşun eşiğindeki dil genç seslerle yeniden konuşuluyordu.

Bugün Marie'nin sözlüğü Nyangumarta okullarında kullanılıyor.

Dilbilgisi kitabı öğretmen yetiştiriyor.

Kayıtları toplum merkezlerinde çalınıyor; yaşlılar, çoktan ölmüş dostlarının seslerini yeniden duyuyor.

Pilbara'da büyüyen bir kuşak çocuk artık iki dillidir:

İngilizce ve Nyangumarta.

Marie doktora cübbesi hiç giymedi.

Hayattayken adının önünde hiç “Dr.” yazmadı.

Ama 2018'de büyük yeğeni onun adına doktorayı aldı.

Ve Pilbara'daki sınıflarda çocuklar Nyangumarta konuşuyor, eğer bir kadın dil belgelemenin sadece akademik çalışma olmadığını anlamasaydı ölecek olan kelimeleri.

Çünkü o biliyordu:

Bir dili belgelemek, halkının yarın da var olmasını sağlamaktır.

O, ölmekte olan bir dili belgeledi.

Ve onun belgeleri, o dili yeniden hayata döndürdü.

LAİKLİK, DEMOKRASİ VE EĞİTİM

YAZAN: Hülya DARAN DEVECİ(Öğrenci Veli Derneği (VeliDer) Ankara Şube Başkanı)

hulyadeveci09@gmail.com

168 aydınımızın imzasıyla kaleme alınan “Laikliği Savunuyoruz” bildirisıyla başlamak istiyorum. İzninizle küçük bir bölümünü paylaşacağım.

“Laik eğitimi, laik hukuk düzenini ve laik kamusal hayatı adım adım ortadan kaldırmaya yönelik hamleler ivme kazanmıştır. Bu hamleler toplumdan yükselen laiklik çağrılarına karşı gerici azınlığın, provokasyon ve saldırılarını göz ardı etmeye; laik cumhuriyeti savunanların, Anayasa’yı hiçe sayarak, “suçlu” gibi cezalandırılmasına kadar gelmiştir. Laikliği savunmak suç değildir. Laikliği birlikte savunuyoruz, şeriatçı dayatmaları reddediyoruz! Karanlığa teslim olmayacağız”

Bildiride yazarların bir kısmı bunlar. Şimdi maddeleri olduğu gibi paylaşıyorum.

TC. Anayasası'nın 2. maddesinde laiklik ilkesi; Cumhuriyetimizin temel nitelikleri arasında yer alıyor ve 4. maddede laiklik ilkesi, değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez unsurlardan sayılmıştır.

Günümüzde ne oluyor? Anayasanın bu maddelerini savunmak yani “Laikliği Savunmak” suç haline getirildi. Bizler, bugünü ve geleceği savunmak için bir aradayız. Bu geleceğin sağlam zemini ancak laik bir toplumun inşasıyla mümkündür. Bu yolda Atatürk'ün attığı adımlar temel yapı taşlarıdır. Bunlardan ilki eğitimde birliği sağlamaya yönelik “Tevhid-i Tedrisat Kanunu”. 3 Mart 1924. Türkiye'deki tüm eğitim kurumlarını Millî Eğitim Bakanlığına bağlayarak eğitimde laik, modern ve ulusal bir yapı devrimi gerçekleştirildi.

İkinci önemli adım ise yine Atatürk döneminde atılmıştır. 10 Nisan 1928. 1924 Anayasası'nda yer alan "Devletin dini İslam'dır" ibaresi kaldırılmış, laik hukuk anayasasına geçişte ilk adım atılmıştır.

Ve nihayet 5 Şubat 1937

Laikliğin, devletin değiştirilemez temel özellikleri arasında yer alması sağlanmıştır.

Ancak süreç içerisinde bu sağlam zemini deforme etmeye çalışan yapılar büyütülmüş ve iktidara ortak edilmiştir. Tarikat ve cemaatler iktidar ortağı yapılmıştır. Öyle ki 10 yıl önce ülkemiz, bağlantıları ABD'ye uzanan bir tarikat/cemaat darbesiyle karşı karşıya kalmıştır.

Laiklik karşıtı faaliyetlerin, özellikle, eğitim üzerinden yürütüldüğünü görüyoruz. "Nasıl bir eğitim?" sorusu basit değildir. Bu soru aslında şunu sorar: Nasıl bir insan? Nasıl bir toplum? Nasıl bir gelecek?

Son 20 yılı aşkın süredir eğitim alanında yaşanan dönüşüm bize şunu gösteriyor: Eğitim, bir hak olmaktan çıkarılıp bir toplum mühendisliği alanına dönüştürülmüştür. Eğitimdeki dönüşümün en çarpıcı göstergelerinden biri imam hatip okullarıdır.

1992'de 780 imam hatip ortaokul ve lise vardı.

2024'te bu sayı 5.126'ya çıktı. Öğrenci sayısı ise • 346 bin öğrenciden •1 milyon 177 bine yükseldi.

Bu sadece bir artış değil, bir yönlendirmedir. 20 yıldır Milli Eğitimde kadrolaşma yaşanmaya hızla devam edildi. 2011'de evrim müfredattan çıkarıldı. 2012'de 4+4+4 sistemi getirildi. Ortaokullarda imam hatip açma yolu döşendi. Cemaatlerle protokoller imzalandı. Ülkü ocaklarıyla protokoller yapıldı. 2024'te "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" uygulamaya kondu. Maarif Modeliyle fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yerine akliselim, kalbi selim, zevki selim nesiller yetiştirme hedefi ortaya kondu. En sonunda da "Maarifin kalbinde Ramazan" temasıyla okulların gündeminde dini unsurlar ön plana çıkarıldı.

Bu süreç bir tesadüf değil, planlı bir dönüşümdür. Tevhid-i Tedrisat Kanununun rövanşidir.

Bir başka konuya da dikkat çekmek istiyorum. Ülkemizdeki özel okulların durumu. Eğitimde özel okullaşma oranına bakalım.

2002 öncesinde özel okullar yaklaşık %2 düzeyindeyken, Bugün %25'e yakın düzeydedir. Yani her 4 öğrenciden 1'i özel okulda. Son 25 yılda özel okul sayısı, 1.887'den 14.700'e çıktı.

Bu ne demek biliyor musunuz? Eğitim kamusal bir hak olmaktan çıkıyor. Parası olanın erişebildiği bir hizmete dönüşüyor. Giderek gericileşen, MEB müfredatından kaçan, nispeten ödeme gücüne sahip olan veliler soluğu özel okullarda alıyor.

Bir de Diyanet'in eğitim üzerindeki etkisine bakalım: Diyanet'in 140 bin çalışanı var. Karşılaştıralım: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Maliye Bakanlıklarının toplam çalışanı yaklaşık 60 bin.

Yani tek başına Diyanet, 4 bakanlığın 2,5 katı büyüklüğündedir. Bu tablo bize çok şey anlatıyor.

En can yakıcı başlıklardan biri de Çocuk emeği ve MESEM'ler. 2024-2025 eğitim-öğretim yılı itibarıyla Türkiye genelinde Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) bünyesinde yaklaşık 420 bin öğrenci (çırak/kalfa) kayıtlı bulunuyor. İŞİG Meclisi verilerine göre: Son 12 yılda en az 800 çocuk iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. Sadece 2025 yılında 91 çocuk yaşamını yitirdi. Bu çocuklar öğrenci olması gerekirken çalıştırılıyor. Kültürel ve bilişsel gelişimi okulda olması gerekirken sanayi sitelerinin insafına bırakılıyor. Çocukların bilişsel ve ahlaki gelişim çağının büyük bir kısmı bu sanayi sitelerinde oluşuyor. Çünkü zamanının çoğunu çocuklar burada geçiriyor ve buradaki ilişkilerin etkisinde kalıyor. Bir kez daha söyleyelim: “Çocuktan işçi olmaz, çocuğun yeri okuldur”.

Eğitimde eşitsizlik daha çocuklukta başlıyor. Okul öncesi eğitimde durum çok nettir: Öğrenci Veli Derneği olarak; Türkiye'de 18 ilde yaptığımız araştırmayla okul öncesi eğitimin çocuk gelişimi üzerindeki etkisini, veli ve sınıf öğretmenlerinin algısı üzerinden araştırdık. Araştırmaya katılan 1120 sınıf öğretmeni ve 1350 velinin verdiği cevaplar, okul öncesi eğitimin çocuğun bütünlüklü gelişimine katkı sağladığına ilişkin çok güçlü bir toplumsal algının bulunduğunu ortaya koydu. Bu ankette şunu gördük: Veliler çocuklarına nitelikli, bilimsel okul öncesi eğitim istiyor fakat bulamıyor.

Peki ne oluyor? Çocuklar alternatif olarak 4-6 yaş Kur'an kurslarına yönlendiriliyor. Bu bir tercih değildir, bir zorunluluk haline dönüşüyor. Unutmayalım, okul öncesi eğitim, çocuğun hayatındaki en kritik dönemdir. Bu dönemi kaybederseniz, bugünü de geleceği kaybedersiniz.

Şöyle bir de okul gerçekliği ile karşı karşıyayız: Kalabalık sınıflar, ikili eğitim, yetersiz derslikler, temizlik personeli eksikliği

Bir de en temel mesele, beslenme. Bugün milyonlarca çocuk okula aç gidiyor. Sağlıklı beslenemiyor. “Türkiye Okul Yemeği Koalisyonu” olarak Ankara’da iki yıl önce iki gün süren çok verimli bir çalıştay gerçekleştirdik. Raporlar çıktı, çalıştayımızdan sonra ciddi bir kamuoyu oluştu. Fakat hala nihai sonuca varamadık. Yerelerde de okul yemeği mücadelesi için koalisyonlar kurduk. “Ankara Okul Yemeği Koalisyonu” bunlardan biri. Koalisyonda olan herkesin sorumluluk alıp çok yoğun çalışması gerekliliği ortadadır. Çocuklara bir öğün sağlıklı, ücretsiz yemek ve sağlıklı, erişilebilir su henüz sağlanamadı. Hükümetler bu eksikliği gidermezse, sosyal devlet ilkesinin zayıflamasıyla birlikte kamusal alanın dinsel referanslarla şekillenmesine kapı aralanır. Bir öğün yemek meselesi bile laikliğin pratikte korunup korunamadığını gösteren önemli bir gösterge haline gelir.

Deprem bölgelerinden dezavantajlı bölgelere kadar okul öncesi dahil okul yemeği hizmeti verilmemesi noktasında dirençle karşı karşıyayız. Bir öğün yemeğin, özellikle kız çocuklarının okullaşmasını artırdığını da biliyoruz. Ve bugün karşımızda çok net bir tablo var. Eğitim; Dinselleştiriliyor, piyasalaştırılıyor, eşitsiz hale getiriliyor. Biz çözümü de biliyoruz. Çözüm, laik eğitim, bilimsel eğitim, kamusal eğitim, eşitlikçi eğitim, karma eğitim, demokratik eğitim ve en önemlisi, ses çıkarmaktır. Bugün yüreği çocuk haklarının ihlal edilmesinden ötürü kanayan herkes bu mücadelenin bir parçasıdır. Her veri bir gerçeği gösterir. Ama her ses, o gerçeği değiştirme gücüdür. Ve son söz; laiklik ve laik eğitim medenileşme yolunda yürüyen toplumun aşıl topuğudur. Laikliği savunuyoruz şiarı aşıl topuğunu savunma, geleceği kurgulama gayretidir. Bu geleceği; bilgiyle, cesaretle ve dayanışmayla kuracağız. Başka yolumuz yok.

ROL MODELLERİMİZ

NİTELİKLİ SOKAK MÜZİSYENİ OLMAK

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Fatma ÇİÇEK ÇEKİÇ

Şule: Sevgili Umudun Kadınları Dergisi izleyicilerimiz, bu günkü konuğumuz, Fatma Çiçek Çekiç. Kendisini daha önce çeşitli gruplardan tanıyordum. Görülmeyen Gazetenin Uluslararası Satranç Turnuvasında bizzat tanıştık. Öncelikle kendini bize tanıtabilir misin?

Fatma: Evliyim, bir tane kızım var. İstanbul'da yaşıyorum.

Şule: Görme derecen nedir?

Fatma: %5 oranında görüyorum. Doğuştan göz tansiyonu nedeniyle görmüyorum.

Şule: Dernekte yöneticilik yaptın mı?

Fatma: Hiç yönetici olmadım. Zaman zaman yönetici arkadaşlarımın yanında, arka planda, onlara yardımcı olmak adına, elimden geleni yapmak için onların yanında oldum.

Şule: Müzik uğraşım hakkında konuşacağız. Müzik merakın nasıl başladı?

Fatma: Kilyos Körler Okulunda okudum. Orada korodaydım. Daha 1. Sınıftayken solistlik yapmaya başladım. Ondan sonra müziği daha çok sevdim. Enstrüman çalışmalarım oldu. Önce kavalla başladım. Org, akordeon, ut ve bağlamayla uğraştım. Kurslarına gitmeme rağmen, ut ve bağlamada çok iyi değilim. Piyano ve orgu daha iyi çalıyorum. Amatörden biraz daha iyiyim.

Şule: Enstrümanın var mı?

Fatma: Orgum var.

Şule: Sokak müziği yapmaya ne zaman başladın?

Fatma: Sokak müziği yapan arkadaşlarımın yanına misafir olarak gidiyordum. Bir-iki parça söyletiyorlardı. Eleman ihtiyaçları varmış. O zaman 18 yaşındaydım. "Bizimle beraber çalışır mısın?" dediler. Çok değerli abilerdi.

Şule: Kimlerle?

Fatma: Murat Dirice, Recep İnvân, İsmail Özcan, Süleyman Demirci.

Şule: Sen kör camiasındaki ağır toplarla birlikte çalışmışsın.

Fatma: Gerçekten öylelerdi. Bizim grup için, "İstanbul'da en kaliteli grup sizsiniz" diyorlardı. Sürekli değil de belli aralıklarla çalıştım. Şimdi kendim karaoke müzik yapıyorum. Çünkü cihazlar biraz sıkıntılı oluyor. Klavye kurduğumda, çok ses olmasa da otomatik olarak çok ses olduğunu düşünüyorlar.

Şule: Söylemek istediğin her şarkı için karaoke bulabiliyor musun?

Fatma: Çoğunlukla buluyorum. Bazıları sesime uymuyor. Bulamadığım şarkı sayısı azdır. Yüzde sekseni sesime uyuyor. İlk kez söyleşi yaptığım için çok heyecanlıyım.

Şule: İlkler her zaman heyecanlıdır. Sokak müziği yapmanın zorlukları neler?

Fatma: Tek başıma çalıştığım için bazı zorlukları var. Her türlü insanla karşılaşıyoruz. Bu insanlarla, bazan da belediyeye mücadele etmek zorunda kalıyorum. Sesli program yapmanın yasak olduğunu söylüyorlar. Onların inisiyatifinde olunca, yardımcı oldukları zamanlar da oluyor. Yukarıdan emir geldiğinde, bunu ifade ediyorlar. Çalıştığım yerde tutmak istemedikleri zamanlar oluyor.

Şule: Günde kaç saat şarkı söylüyorsun?

Fatma: Üç saat söylüyorum. İki saat de olabiliyor, değişebiliyor.

Şule: Konserlerde bile aralar oluyor. Düğün salonlarında, eğlence yerlerinde molalar oluyor. Sokakta hiç durmadan, üç saat şarkı söylemek çok yorucu değil mi?

Fatma: Tabi çok yorucu. Dinlenmek zor oluyor. Yakınlarda çay kahve içecek bir yer buluyorum. O durumda da yerimi birinin alacağı endişesini duyuyorum, tek başına olunca. Dinlenme payı olmasa da vücut belli bir süreden sonra alışıyor. Üç saat rutine alıştıysam, dört saat program yaparsam çok yorulduğumu hissediyorum. Ama kendini alıştıırıyorsun. 4-5 saat çalışan arkadaşlar var. Onlar dinleniyorlar da. Murat Dirice grubuyla çalışırken, 5-6 saat nöbetleşe program yapardık, hiç sıkılmazdık ve yorulmazdık. Zamanın nasıl geçtiğini anlamazdık bile. Yanında kadın solist olunca, erkekler çalmayı ve kadınların söylemesini istiyorlardı. 4-5 saat program yaptığımı biliyorum. Bir şekilde zaman geçiyor. Tek başına olunca, zaman geçmiyor, yapabileceklerimiz sınırlı. Ekiple çalışırken, onlar enstrüman çalarken, çay kahve içmek için gidebiliyorsun. Kendin çalışınca durum farklı.

Şule: Ekip çalışması çok avantajlı tabi. Tek çalışırken, yanında su bulundurabilirsin.

Fatma: Çantamda su bulunduruyorum.

Şule: Sen az gördüğün için şanslısın. Hiç görmeyen program yaparken, insanların olmadığını fark edemez. Gören biri, insanların olmadığı durumlarda, şarkı söylemeyebilir ve dinlenebilir. Bir kadın olarak zorlukları var mı? Vatandaşlardan nasıl tepkiler alıyorsun?

Fatma: Rahatsız edici olayla çok karşılaşmadım. Görmediğimi anlaşılar diye yazı bulunduruyorum. Az gördüğüm için görmediğim anlaşılıyor. Bahşiş kutusu olarak geçiyor. Kutunun üzerinde, 'Görme engelli sokak müzisyeni' yazısı bulunuyor. Görmediğimi bilerek yaklaşımda bulunmaları önemli. Kendimi bu şekilde koruyabiliyorum. Yoksa farklı yaklaşımlar olabilir.

Şule: Yıllar önce, sokak müzikleri, konser gruplarıyla ilgili istismar meselesi çok gündeme geliyordu. Fakat son zamanlarda sokak müziği yapan görenler de çok arttı. Yine de bazı insanların acıma duygularıyla yaklaştığı oluyor mu? Ya da çok beğenerek dinledikleri oluyor mu?

Fatma: Çok farklı insanlarla karşılaşıyorum. Geçenlerde bir kadın, vereceği parayı başından çevirerek, başının gözünün sadakası olmasını diledi. Bunu duyduğumda, parayı kutudan geri almasını, istemediğimi söyledim. Kutuda bahşiş yazmaz. Beğenirse para vermesi gerektiğini söyledim. Mecburen kutu kullanıyorum. Kutu kilitli olduğu için kazandıklarımı böyle koruyabilirim. Kilitli olmazsa, çalışamayız. Hırsız da yolsuzu da yanımızdan geçebiliyor, bilemiyoruz. Açıklamamdan sonra özür diledi. Parayı iade ettim. Çok mahcup oldu ve kendisini belli etmeden yardımda bulunacağını söyledi.

Şule: Çok olgun davranmış. Bazıları daha ısrarcı olabiliyor.

Fatma: Beğenen insanlar çok fazla. Genellikle Silivri Sahilinde bulunuyorum. Belli bir kitlem oluştu. Hatta zabıta sıkıntı çıkardığı zaman, "Biz onu dinlemeye geliyoruz" diyerek sahip çıkıyorlar. Karşıda çay bahçesi var. Oraya çok kişi dinlemek için geliyor. Beni dinlemeye geldiklerini söyleyerek hâl hatır soruyorlar. Hep görmeye alıştıkları için birkaç gün gitmezsem, bir sıkıntımın olup olmadığını soruyorlar. Yaklaşımları çok iyi.

Şule: Ses güzel olunca acıma duygusunu kamufle edebiliyor insan belki.

Fatma: Acıyan insanlara bunu çok görmüyorum. Çünkü bu işi yapamayan insanlar ortaya çıktılar. İnsanlar işi dilencilğe döktüklerini düşünüyorlar. Belli bir süre yapılan işi görüp kaliteli ya da

kalitesizliği fark edince, bizi tanıyorlar. Bu işi bilmeden yapan insanlara, acıyanlardan daha çok kızıyorum.

Şule: Gerçekten, işi bilen, sesi uygun olan insanların yapması lazım. İnsanlar para kazanmak için yaptıklarından bunu istismar edebiliyorlar. Zamanla insanlar bunun farkında olabilir. Dinleyici kitlesi oluşturman, çok anlamlı olmuş. Çevrende bildiğin kaç görmeyen kadın sokak müzisyeni var?

Fatma: On kişi kadar var. Sayılar artmaya başladı çünkü azıcık müzik kulağı olan bu işi yapacağını düşünüp kendisini sokağa atmaya başladı. Ciddi anlamda sınav yapmaları gerekir. Belediye sınav yapıyor, ben belge aldım. Ama sınavı baştan savma yapıyorlar. Bilir kişilerin olması ve bunu süzmesi gerekiyor. Metro müzisyenlerinde süzme işlemi yapılıyor ama sokak müzisyenlerinde kesinlikle yapılmıyor. Bileni de bilmeyeni de sokakta ortaya çıkıp yapıyor. Sonuç bu şekilde oluyor. Silivri’de bu işi gönül rahatlığıyla yapıyorum. Küçük çocuk yanımda duruyor, beni çok sevdiğini söylüyor. Ailesine hükmederek yanında durmak istiyor. Lara adında küçük kızımız var. Ben söylerken, önümde oynuyor. Ailesine hiç aman vermiyormuş ve beni görünce doğrudan yanıma gelmek istiyormuş.

Şule: Sokak müziklerinde hareketli parçaları mı seçiyorsunuz?

Fatma: Nadiren hareketli parçalar seçiyorum. Bazan tepkiler geliyor, “Abla sabahtan beri seni dinliyoruz, damara bağladın” diyorlar. Hareketli parçalar söyleyince, insanlar oynuyor ve belediye rahatsız oluyor. Kalabalık oluyor, her türlü sıkıntı olabilir o sırada. %90 slow ve Türk Müziği parçalar seçiyorum.

Şule: Sunuş yapıyor musun?

Fatma: Bazıları yardım için sunum yapıyor. Ben yardım için de şarkıyı tanıtmak için de kesinlikle sunuş yapmıyorum.

Şule: Sürekli aynı şarkıları söylemek yerine, farklı, yeni şarkıları öğrenme durumu oluyor mu sende?

Fatma: Genelde aynı yerde çalışıyorum. Telefonumda 400’den fazla karaoke müzik var. Aynı şarkı olmasın diye onları döndürüyorum. Gelip geçenler farklı ama orada esnaflar var, insanlar sıkılır, bunılır. Bir çalışma esnasında, istek gelmediği sürece o gün aynı şarkıyı asla söylemem.

Şule: İstek olunca, telefonda arama tuşuyla seçiyorsun. Karaoke mikrofonuna mı bağlıyorsun telefonu?

Fatma: Evet. İstek olduğu zaman isteyen kişiye, “Bu parçayı az önce söylemiştim. Farklı bir istek varsa, memnuniyetle söylerim” diyorum. Israr ederse, söylüyorum ama bu bile beni rahatsız ediyor. Kimileri döndürüp, döndürüp aynı şarkıyı söylüyor. Ben bunu asla yapmam. Amaç, halka hitap etmekse, gönül rahatlığıyla para kazanmaksa, böyle yapmak lazım. Başka mekânlarda çalışmak işime gelmiyor. Kendi yağımınla kavrulmak daha iyi. Karışan görüşen yok, istediğin kadar çalışır, istediğin gibi hareket edersin. O konuda içim daha rahat ediyor.

Şule: Aynı yerde birden çok sokak müzisyeni olunca, bir rekabet oluyor mu?

Fatma: Oluyor tabi. Belli bir süreden sonra istenmeyen durumlar ortaya çıkıyor. “Sen neden geldin? Beni gördün de geldin değil mi?” gibi söylemler oluyor. Hiç tanımadığım, bilmediğim insanlar, beni görüp çalıştığım Silivri’ye geldiklerinde, “Ben burada çalışıyordum, sen niçin geldin?” diyebiliyorlar. Oysa o kişi hiç yoktu orada. Zaten kimse olmadığı için oraya gelmişim.

Şule: Gören görmeyen fark etmiyor değil mi?

Fatma: Hayır, fark etmiyor.

Şule: İşin içine para girince, dayanışma gidiyor demek ki. YouTube kanalın var. Beklentini ne ve kaç abonen var?

Fatma: Bir beklentim olmadan, öylesine açtım. Şu anda 75 abonem var, çok fazla değil. Aboneye ihtiyacım var aslında. Bin abonem olursa, kanaldan para kazanmaya başlayacağım. Sokak müzisyenliğini yapsam da en azından bir gelirim olur. Çok üstüne düşmedim. Sürekli şarkı atmak gerekiyor.

Şule: Abone sayısını artırmak için buradan duyuru yapalım. Videonun açıklama bölümüne yazalım, YouTube bağlantı adresini.

Fatma: Fatma Çekiç Sultan olarak çıkıyor. Klavyeyle çalıp söylediğim ve daha çok karaokeyle söylediklerim var.

Şule: Daha çok klavyeyle çalıp söylediğin şarkıları kanala koyarak ve farklı şarkılar söyleyerek abone sayısını dilerim artırabilirsin. Sonuna kadar dinlenmesi gerekiyor tabii. Kanal açan çok sayıda insan olduğu için ne dinleyeceğimizi bilemiyoruz.

Fatma: Sibel Can'dan bir şarkı söyleyip yüklemiştim. İnsanların karşısına çıkıyordu ama çok abonem olmadığı için bunu bile değerlendiremedim.

Şule: Karaokeelerde telif sorunu oluyor mu ve bu sorunu nasıl çözüyorsun?

Fatma: Telif sorunu oluyor. Bazılarında telif hakkı yazısı var. Bazan yoğun şikâyet olduğunda sesi kısıp kapatıyor kanal. Bende bir kez ses kapatma durumu oldu. Ses kapatılmayınca sorun olmuyor. Telif durumlarında başka bir şarkı seçiyorum.

Şule: Sakıncalı bir soru olacak ama yine de sorayım, ne kadar para kazanıyorsun?

Fatma: Hiç belli olmuyor. Yeri geliyor, çalıştığına hiç değmiyor, yeri geliyor, beklentimin üzerinde oluyor. Hava şartları, kendi psikolojik durumun, işe ne kadar hazır olduğun çok önemli. Olumlu tepkiler aldığında, daha canlı çalışıyorum. Psikolojik durumum daha iyi oluyor. İşe odaklanıyorsun, bu bile fark ettiriyor.

Şule: Motivasyon olsa çalışmaya değer mi?

Fatma: Değer. İş iyi layığıyla yapan olsun, yeter. Keşke 50000 TL kazansa.

Şule: Metrolarda öğrenciler çalıp söylüyorlar. İlk başta çok hoşuma gidiyordu ama şimdi irite oluyorum. Şarkının sonuna kadar çalmıyorlar bile. Bu konuda görüşlerin ne?

Fatma: Önceden konservatuar öğrencileri yapıyordu. Şimdi yapabilen de yapamayan öğrenci de sokakta ve metroda. Kalite düştüğü için insanlar duyarsız kalabiliyorlar.

Şule: Yasak olduğu halde izinsiz çalışıyorlar. Duraktan durağa inip başka bir yere geçiyorlar. Şarkı bitmemiş oluyor. Bir müziği sonuna kadar dinleyerek ücret ödemek istiyoruz, dinleyici olarak böyle bir hakkımız var.

Fatma: Onların derdi zaten müzik dinletmek olmuyor ki. Müzik yapan, olduğu yerde uzun kalır. İnsanların alışmalarını bekler ve beğenip beğenmediklerine bakar. Onların beğenilme gibi bir dertleri yok.

Şule: Çok değişik mikrofonlar var. Hangisi daha çok kullanılıyor? Şarjlı olması daha mı iyi? Bu konuda bir tavsiye verir misin?

Fatma: Bu işler için yaka mikrofonu, telsiz ve normal mikrofonlu olanları var. Telsiz mikrofon olanı çok beğenmiyordum ama şu anki aldığım cihazdaki telsiz mikrofon fena değil. Başka bir cihazımda yaka mikrofonu var, fena değil, değişiyor. Kablolu mikrofonu hepsine tercih ederim tabi.

Şule: Yağıştan etkileniyorlar mı?

Fatma: Hayır etkilenmiyorlar.

Şule: Hangi fiyat aralığında mikrofonlar?

Fatma: Değişiyor. Dolar bazında oluyor. On dolardan başlar, bin dolara kadar gider. Daha fazla olanlar da var. Kalitesine göre değişir.

Şule: Kilitli kumbarayı bir yere mi sabitliyorsunuz, birinin alıp gitmemesi için? Hiç görmeyen için bu çok sıkıntı.

Fatma: Görmeyen için riskli tabi. Bir yere bağlaması lazım. İlk başlarda, bir zincirle sabitliyordum. Birisi geldiğinde, görmezsem, en azından o zincirin sesi çıkar diye düşünmüştüm. Sonra alıştım, dizimin dibinde durur. Müdahale ettirmeyeyim diye bir önlem. Kilitli kutu olmazsa paranın alındığını fark edemeyiz. Para attığını zannedersin.

Şule: Satranca nasıl başladın? Satranç dışında başka konulara ilgin var mı?

Fatma: Atletizmle uğraşıyorum. Çok iddialı bir sporcu değilim. Artık yaş geçti ama okul zamanında Türkiye birinciliğim vardı, 100 metre, 200 metre ve uzun atlamada. Pandemiden önce, arkadaşlar bir satranç kursu olduğunu söylemişlerdi. Antalya'da turnuva olduğu zaman gezmeye gitmişim. Neden oynamadığımı sorguladım kendi kendime. Arkadaşlarım bu iş için sabır gerektiğini, üç-dört saat oturmam gerektiğini söylediler, yapıp yapamayacağımı sordular. Düşündüm, oturabilirdim. Hazır kurs verilirken, denemek istedim. Taşların şeklini bile bilmiyordum. Çok hoşuma gitti. Hatta ilk turnuвамda 3 saat 40 dakika oturduğum oldu. Zamanın nasıl geçtiğini bile anlamamıştım ve çok şaşırılmışım.

Şule: Başka ilgi alanların var mı?

Fatma: Gözüm rahatsız olduğu için kendimi bir şeylere veremiyorum. Bir ara Gol bol ile uğraştım bir süre. Sonra retina ameliyatı oldum. Gol bol teknikleri olan bir dal. Düşme hamleleri var. Ondan dolayı uzak durmak durumunda kaldım.

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, Fatma Çiçek Çekiç'le, YouTube kanalından takip edeceğimiz, Fatma Çiçek Sultan'la çok verimli, akıcı bir söyleşi gerçekleştirdik. Heyecanını da attığını düşünüyorum. Başka bir 'Rol Modellerimiz' köşemizde buluşmak üzere hoşça kalın.

https://youtu.be/_yZ7yptcDqM?si=AfCXAsp4G98id0SO

10 Ekim 2025

MEMLEKETTEN KADIN HİKAYELERİ

YAZAN: Kıvanç HALDIZ

kivanceyiz@gmail.com

Değerli kadın okur dostlarım yürekten sıcacık bir merhaba ile yazıma başlamak istiyorum.

Hayatın ta içinden, görünmeyen, duyulmayan, hak ettiğince seilmeyen, değer görmeyen kadınlarımızın dünyasına bir kahve içimi konuk olalım mı, ne dersiniz?

Bazı kadınlar vardır onlar doğuştan tutsaktırlar. Sevdiklerinden vazgeçemezler. Şiddet görür, hakarete uğrar gıkını çıkarmazlar. Delik deşik edilirler en sevdikleri tarafından. İsteseler bırakıp gidebilirlerdi ama onlar merhametlerine tutsaktırlar...

Bazı kadınlar vardır onlar hep ağlarlar. En yakınları bile bilmez onların incinmişliklerini, kırgınlıklarının sebebini, acılarını. Onlar bir güle bakarken gözleri dolar. Bir kediyi köpeği severken gözleri dolar. Ustaca gizlerler gözyaşlarını ve yüreklerinde taşıdıkları gerçek acılarını. Kimsenin anlamadığı, görmediği çileli kadınlar...

Bazı kadınlar vardır emekçi. Elleri, dudakları çatlak. Soğuktan donar, sıcaktan yanar, yorulur dinlenemez. Dünyayı yüklenir de sırtına kimseden takdir görmez. Oysa ne çok ihtiyaçları vardır içini ısıtan bir söze. Ruhu sevgiye açtır. Nasırlı elleri, çatlak dudakları okşanmaya değer bulunmaz. Bir eşya gibi hoyratça kullanılır bedeni ve on çocuk doğurur çileli hayatına. Çilesi biter mi hiç? Kocadığında on çocuğun biri bakmaz...

Bazı kadınlar vardır süslü, cilveli... Parmağında oynatır dünyayı cilvesiyle. Can yakar, ocak yıkar. Pervane olurlar cilvesine süsüne. Oysa gerçek sevmeyi bilmez onlar, sadece kullanırlar. Takma tırnaklarını, kirpiklerini, saçlarını çıkarsan ve yıkasan tüm boyalarını geriye hiçbir şey kalmaz.

On çocuk doğuran kadınlar hastır, güzeldir, en yalın halidir kadınların...

Bazı kadınlar vardır onlar henüz çocukturlar. Saklambaç oynamak ister, çamurdan çanak çömlek yapmak, bayramda pembe fırfırlı elbisesini giymek ister. Sanki oyun oynarcasına gelin olur gider yabancı bir eve. Gittiği evde herkesin gözünde gelindir, oysa o hala çocuktur. Büyüdükçe anlar mecbur bırakıldığı kaderini ve sessizce içine-içine ağlar. Eksik olur mu sırtından sopa, karnından bebe? İlk çocuğuyla akrandır neredeyse.

Naylon bebeği ile oynar gibi büyütür bebeğini...

Ah kadınlar ...

Ah çilesi bitmeyen kadınlar...

Her biriniz bir roman kahramanı gibisiniz. Sürükleyici, nefes kesici hikayeler. Kimi yürek dağlar, kimi ağlatır. Kimi ateş olur yakar, kimi kendi katilini doğurur.

Ah kadınlar, kadınlarımız... Çileye mahkûm kadınlarımız. Gözlerinin derinliklerindeki acılarla gülümseyen kadınlarımız.

Yaşadıklarınız keşke bir filmin senaryosu, bir hikâye konusu olsaydı.

Keşke daha baba ocağında tatsaydınız sevgiyi, ilk değeri orada görseydiniz. Bilseydiniz arkanızda bir dağ var. Ahh! yar olduğunuz, bir gülü sever gibi sevseydi ve incitmeseydi elleri ve dili. Ne çare ki çok nadirdir dengine düşen.

Dünyanın her yerinde kadınlar emektar, çilekeş ve çok güçlüdürler. Sadece pek çoğu çileye katlanırken kullandığı gücünü dünyayı değiştirmek için kullanmayı hatırlamaz.

Kadın mutluyorsa herkes mutlu... Kadın bilgiliyse, güçlüyse, kendinin farkındaysa dünya mutlu...

Sevgiyle sevilip, sevgiyle yaşlanan kadınların sayısının artmasını diliyorum. Herkesin mutlu olduğu bir dünya hepimizin yuvası olsun. Hepinizi seviyorum.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY NİSAN 2026

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar, değerli okuyucu ve dinleyicilerimiz. Biz yine bilim dünyasındaki gelişmeleri sizlerle buluşturmaya devam ediyoruz.

Önce Başlıklar:

- Erkeklik Baskısı Z Kuşağını Hapsetti: Kadınlardan İtaat Bekliyorlar
- Erken Doğan Bebeklerde İq Düşüklüğü Riski: Zekanın Kaderi Doğum Anında Mı Yazılıyor?
- Tıp Dünyasında Devrim: Karaciğer Yetmezliğine Enjekte Edilebilir 'Uydu' Organ
- Hafızanızdan Önce Burnunuz Etkileniyor

Erkeklik Baskısı Z Kuşağını Hapsetti: Kadınlardan İtaat Bekliyorlar

Dünyanın en ileri görüşlü ve modern nesli olarak kabul edilen Z kuşağı, toplumsal cinsiyet rolleri söz konusu olduğunda şaşırtıcı bir yol ayrımına girdi. Ipsos ve King's College London tarafından 29 ülkede gerçekleştirilen dev araştırma, genç erkekler ile kadınlar arasındaki ideolojik uçurumun hiç olmadığı kadar derinleştiğini gösteriyor. DW Türkçe'nin derlediği habere göre, araştırmanın en çarpıcı bulgusu, 1997-2012 yılları arasında doğan Z

kuşığı erkeklerinin, 1946-1964 doğumlu "Baby Boomer" kuşığına kıyasla daha geleneksel görüşleri savunması oldu.

Z kuşığı erkeklerinin yüzde 31'i eşinin kocasına "her zaman itaat etmesi" gerektiğini savunurken, bu oran en yaşlı kuşakta sadece yüzde 13'te kalıyor.

Ayrıca genç erkeklerin üçte biri, ilişkilerde son sözün mutlaka erkekte olması gerektiğine inanıyor. Ipsos Almanya Direktörü Robert Grimm, bu durumu sosyal medya algoritmalarına bağlıyor. Andrew Tate gibi influencer'ların ve "tradwife" (geleneksel ev kadını) akımlarının dijital ekosistemde kutuplaşmayı ödüllendirdiğini belirten Grimm, keskin mesajların genç erkekleri daha uç ve geleneksel normlara ittiğini vurguluyor.

Aynı kuşak içindeki kadınlar ise tamamen farklı bir dünyada yaşıyor. Z kuşığı kadınlarının sadece yüzde 18'i itaat beklentisini desteklerken, özgürlük ve kariyer odaklı bir yaşamı benimsiyorlar. King's College London'daki Global Institute for Women's Leadership direktörü Heejung Chung, bu durumu "endişe verici" olarak nitelendirerek, gençlerin aslında toplumda karşılığı olmayan beklentilerle baskı altına alındığını ifade ediyor. Araştırma, genç erkeklerin sadece kadınlar üzerinde değil, kendi üzerlerinde de yoğun bir "erkeklik baskısı" hissettiğini ortaya koyuyor:

Genç erkeklerin yüzde 43'ü fiziksel olarak sert görünmenin şart olduğunu düşünüyor.

Yüzde 21'i çocuk bakımına katılan erkekleri "daha az erkek" olarak görüyor.

Yüzde 30'u arkadaşlarına "Seni seviyorum" demeyi dahi reddediyor. Küresel araştırmaya katılan Z kuşığı erkeklerinin yüzde 57'si, günümüzde erkeklerin ayrımcılığa uğradığını ve eşitlik için zaten yeterince şey yapıldığını savunuyor. Global Institute for Women's Leadership Başkanı Julia Gillard, bu eğilimlerin hafife alınmaması gerektiğini hatırlatarak, "Eşitlik herkesin yararına. Toplum olarak geriye gidiş baskısına direnmeli ve değişim hızını artırmalıyız" çağrısında bulunuyor.

Erken Doğan Bebeklerde İq Düşüklüğü Riski: Zekanın Kaderi Doğum Anında Mı Yazılıyor?

Oxford Üniversitesi Nuffield Birinci Basamak Sağlık Bilimleri Bölümü araştırmacıları, yüzlerce çalışmayı kapsayan dev bir "şemsiye inceleme" yürüterek doğum faktörlerinin yaşam boyu etkilerini mercek altına aldı. Nisan 2025 tarihine kadar yayımlanan tüm verilerin analiz edildiği çalışma; 37 haftadan önce gerçekleşen erken doğumun ve 2,5 kilogramın altındaki düşük doğum ağırlığının, bireyin ilerleyen yaşlardaki IQ seviyesi üzerinde kalıcı

izler bıraktığını saptadı. Araştırmanın en çarpıcı bulgusu, erken doğan veya düşük kilolu dünyaya gelen bireylerin, normal süresinde ve ideal kiloda doğan akranlarına kıyasla zekâ testlerinde ortalama 10 puan daha düşük skor alması oldu. Bu bilişsel mesafe; matematik, okuma ve yazım becerileri gibi temel akademik alanlarda kendini belirgin bir performans düşüklüğü olarak gösteriyor. Uzmanlar, bu farkın çocukluk döneminde en yüksek seviyede olduğunu, ergenlikte bir miktar kapansa da yetişkinlik evresinde dahi tamamen ortadan kalkmadığını vurguluyor. Oxford ekibinin yüzlerce vakayı kapsayan analizi, doğum riskleri ile eğitim maliyetleri arasındaki ilişkiyi de gün yüzüne çıkardı. Düşük doğum ağırlığıyla dünyaya gelen çocukların, okul hayatları boyunca özel eğitim desteğine ve ek ders takviyelerine çok daha fazla ihtiyaç duyduğu saptandı. Bu durum, sadece bireysel bir başarı sorunu değil, aynı zamanda eğitim sistemleri üzerinde ek bir mali yük olarak da tanımlanıyor. Veriler, bu bireylerin okulu tamamlama oranlarının, sağlıklı doğum koşullarına sahip olanlara göre daha düşük kalabildiğine dair sınırlı ama önemli kanıtlar sunuyor. Araştırmayı yürüten bilim insanları, elde edilen sonuçların birer "kader" olarak görülmemesi gerektiğinin altını çiziyor. Uzmanlar, doğru müdahale ve sürekli eğitim desteği ile doğumda ortaya çıkan bu dezavantajlı durumun etkilerinin minimize edilebileceğini ifade ediyor.

Tıp Dünyasında Devrim: Karaciğer Yetmezliğine Enjekte Edilebilir 'Uydu' Organ Çözümü

Tıp bilimi, kronik karaciğer yetmezliğiyle mücadelede çığır açan bir teknolojiyle tanışıyor. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) araştırmacıları, bağışçı bekleyen binlerce hasta için umut ışığı olacak "enjekte edilebilir doku nakli" yöntemini geliştirdi. Mevcut organ nakli krizine çözüm olması beklenen bu teknoloji, "uydu karaciğerler" aracılığıyla hasta organının yükünü hafifletmeyi ve hayati fonksiyonları geri kazandırmayı hedefliyor. Biyomedikal Mühendisliği Profesörü Sangeeta Bhatia, geliştirdikleri teknolojiyi "destekleyici fonksiyon sağlayan bir takviye" olarak tanımlıyor. Fareler üzerinde yapılan deneylerde, laboratuvar ortamında üretilen bu dokuların, gerçek bir karaciğerin ürettiği tüm enzim ve proteinleri başarıyla sentezlediği gözlemlendi. En önemlisi, bu dokular vücut içinde en az iki ay boyunca işlevsel kalmayı başardı. Geleneksel nakil operasyonlarının aksine, bu yeni yöntem cerrahi bir müdahale gerektirmiyor. Araştırma ekibi, karaciğerin temel hücreleri olan hepatositleri "hidrojel" adı verilen özel bir biyolojik materyal içine yerleştirdi. Şırınga yardımıyla vücuda aktarılan bu mikro kürecikler, vücut içinde hızla organize olarak stabil bir doku yapısı oluşturuyor. Bu süreçte kullanılan "fibroblast" hücreleri ise yeni dokuların vücudun kan dolaşım sistemine hızla bağlanmasını ve besin alarak hayatta kalmasını sağlıyor.

Araştırmanın en dikkat çekici sonuçlarından biri, bu "uydu karaciğerlerin" illa karaciğerin yakınına yerleştirilme zorunluluğunun bulunmaması oldu. Karın bölgesindeki yağ dokularına, dalağa veya böbrek çevresine enjekte edilen hücreler, kan dolaşımına erişebildikleri sürece ana organ gibi işlev görüyor. Bu durum, cerrahi operasyonları kaldıramayacak kadar zayıf olan hastalar için de güvenli bir tedavi kapısı aralıyor. Şu anki aşamada hastaların bağışıklık baskılayıcı ilaçlar kullanması gerekse de bilim insanları gelecekte bu hücrelerin "görünmez" hale getirilebileceğini belirtiyor. Hedeflenen "hayalet hepatositler" sayesinde vücudun savunma mekanizması tarafından reddedilmeyecek dokuların geliştirilmesi bekleniyor. MIT ekibi, bu teknolojinin sadece bir köprü tedavisi değil, uzun vadeli bir çözüm olarak tıp literatürüne gireceğini vurguluyor.

Hafızanızdan Önce Burnunuz Etkileniyor

Alzheimer hastalığı genellikle hafıza kaybı ile ilişkilendirilse de bilim dünyası bu sürecin çok daha erken başladığını gösteren yeni bulgulara ulaşıyor. Yapılan araştırmalar, koku alma duyusundaki azalma veya kaybın, hastalığın ilk sinyallerinden biri olabileceğini ortaya koydu. Özellikle beynin savunma mekanizmalarının yanlış çalışması sonucu ortaya çıkan bu durum, erken teşhis açısından büyük önem taşıyor.

Araştırmalara göre, koku kaybı Alzheimer'ın erken evrelerinde ortaya çıkan önemli bir belirti olabilir. Bu durumun temelinde, beynin savunma hücreleri olan mikrogliaların rol oynadığı düşünülüyor.

Mikroglia hücreleri, normalde zararlı yapıları temizlemekle görevliyken, bu süreçte koku sinirlerini yanlışlıkla "zararlı" olarak algılayabiliyor. Bu da burun ile beyin arasındaki koku sinir bağlantılarının zarar görmesine neden oluyor. Sonuç olarak kişi, henüz hafıza problemleri yaşamadan önce koku alma duyusunda azalma fark edebiliyor. Yapılan deneylerde, hem hayvan modellerinde hem de insan beyin örneklerinde benzer sonuçlara ulaşıldı.

- Mikrogliaların koku sinirlerini hedef aldığı gözlemlendi
- Koku soğancığı ile beyin sapı arasındaki bağlantıların zarar gördüğü tespit edildi
- Bu hasarın, Alzheimer belirtileri ortaya çıkmadan çok önce başladığı doğrulandı

Ayrıca PET beyin görüntüleme teknikleri, bu sürecin hastalığın çok erken dönemlerinde aktif hale geldiğini ortaya koydu. Bilim insanlarına göre bu sürecin temelinde "**yanlış alarm**" mekanizması yer alıyor.

Sinir hücrelerinin zarında bulunan bazı özel yağ molekülleri, normalde hücrelerin korunmasını sağlarken, bu durumda dışa dönerek adeta “*beni yok et*” sinyali veriyor. Mikroglia hücreleri de bu sinyali yanlış yorumlayarak sağlıklı sinir bağlantılarını ortadan kaldırıyor.

Gelecek sayımızda yepyeni bilimsel gelişmelerle sizlerle buluşabilmek için çalışmaya devam edeceğiz. Umutla kalın.

20.04.2026

DEĞER SAHİP OLMAKTA DEĞİL, OLMAKTA

YAZAN: Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA

filizkucukkaya7714@gmail.com

İnsanın “ben kimim?” sorusu bireysel bir arayış olduğu kadar, toplumsal bir yapının da temelidir. Çünkü bireyin değerini yitirdiği bir toplumda, siyaset yalnızca güçlerin ve çıkarların yönetimi haline gelir.

Oysa siyaset felsefesinin özünde, şu sorular vardır; Adalet nedir? İnsan nasıl yaşmalıdır? Toplum, bireyin kimliğine nasıl alan açmalı? Devlet, insanı bir araç mı görmeli yoksa ona hizmet eden bir yapı mı?

Siyaset felsefesi, hürmet etmek için değil, gücü sorgulamak için vardır. Amaç, halkı yönetmek değil; halkla birlikte yaşanabilir, adil ve onurlu bir düzen kurmaktır.

Siyasette olması gereken değerler, tıpkı birey gibi, “sahip olmak” üzerinden değil, “olmak” üzerinden kurulmalıdır. Yani siyasetçinin unvanı, partisi, oyu değil, vicdanı, bilgeliği, saygısı ve sorumluluğu esas olmalıdır.

Gerçek bir siyaset; umutla konuşan, vicdanla yürüyen ve yarını onaran sözün adıdır. Seviyeli ve saygılıdır; halkı küçümsemez, hakareti ilke yapmaz. Hakikati savunur; abartılı söylemlerle halkı umutlandırmaya ve yanıltmaya (popülizme) teslim olmaz. Yalnızca kendine değil, ortak geleceğe hizmet eder. Toplumu kutuplaştırmak yerine birleştirir. Sahip olmakla değil, adaletle, dürüstlikle ve hizmetle var olur.

“Erdemli bir yönetici, halkı zorla değil; örnek olarak yönlendirir.”

Konfüçyus

Birey ve toplum arasında denge, eğer insan sadece sahip olduklarıyla tanımlanıyorsa ve siyaset de yalnızca bu sahiplikleri yüceltiyorsa, toplum yavaş yavaş içsel çöküşe sürüklenir. Çünkü bir milletin ruhunu yaşatan şey, yalnızca kişi başına düşen gelir değil; kişi başına düşen saygı, adalet ve umut düzeyidir.

Siyasetin asıl amacı; güçlü birey, adil kurumlar, vicdanlı bir toplum inşa etmektir. Bu ise insanı araç değil, amaç olarak gören bir anlayışla mümkündür.

İnsan onuruna saygılı, adil ve anlamlı bir toplumsal düzen için neler yapabiliriz?

Bireyler olarak içsel gücü geliştirmeliyiz. Kimliğimizi yalnızca sahip olduklarımız üzerinden kurmamalıyız. Sahip olmadan da var olabilmeli, değerimizi içsel özelliklerimize dayandırmalıyız. Düşünmeye, sorgulamaya, anlamaya zaman ayırmalıyız. Felsefe, sanat ve edebiyat gibi alanlarla temas kurmak; hem bireysel hem toplumsal bilinç için temel ihtiyaçtır. Saygıyı ve seviyeyi bir yaşam ilkesi olarak görmeliyiz. Tartışmak düşmanlık değil, gelişmenin ön koşuludur. Eleştirmek, yok etmek değil; daha iyiye davettir.

Siyaset kurumları olarak erdeme dayalı bir duruş inşa etmeli. Siyasetçiler güçle değil, erdemle örnek olmalı. Vicdan, sorumluluk ve halkla bağ kurmak, siyasi kimliğin temelidir. Hakikat eğilip bükülmemeli; halkı umutlandırmaya ve yanıltmaya (popülizm) değil doğruluk rehber alınmalı. İktidar dili kutuplaştırıcı değil; kapsayıcı olmalı. Toplumun farklı kesimlerini düşmanlaştırmak değil, ortak akılda buluşturmak esastır.

Devlet ve kurumlar olarak, insan merkezli politikalar üretmeli, eğitim sisteminde “insan” merkezli bir felsefi temel oluşturulmalı. Gençlere yalnızca meslek değil, ahlak ve anlam duygusu da kazandırılmalı. Ekonomik politikalar, yalnız zenginliği değil; eşitliği ve onuru gözetmeli. Adalet sistemi, yalnızca yasaya değil; hakkaniyete de dayanmalı. Çünkü adalet duygusu kaybolursa, güven duygusu da yok olur.

Toplum olarak ortak vicdanı canlı tutmalıyız. Yoksulluk, adaletsizlik, ayrımcılık karşısında sessiz kalmamalıyız. Sessizlik, kabullenmeye dönüşürse, yozlaşma kurumsallaşır. Dayanışma, saygı ve sağduyu toplumsal refleks haline gelmeli. Küçük gruplardan başlayarak “erdemli birliktelikler” kurulmalı. Mahallede, okulda, STK’da, üniversitede... Ahlaklı ve seviyeli duruşun sesi çoğaltılmalı.

Felsefe ve düşünce hayatını canlandırmalıyız.

Siyaset felsefesi yalnızca akademik bir alan olarak değil; yaşama rehberlik eden bir bilinç biçimi olarak görülmeli. Medyada, eğitimde, yerel yönetimlerde bu bilince yer verilmeli. Mustafa Kemal Atatürk’ün, Konfüçyus’un, Aristo’nun, Farabi’nin, Aristoteles’in,

Platon'un, Yunus Emre'nin...sözleri ile Atasözlerimiz güncel hayata taşınmalı. Çünkü insanın kim olduğunu unuttuğu yerde, siyaset de yolunu kaybeder. Ve toplum, önce sesini, sonra ruhunu yitirir.

Kendini yalnızca sahip olduklarıyla tanımlayan birey, yitirince yok olur. Siyaseti yalnızca iktidar alanı olarak gören toplum ise adalet duygusunu kaybeder.

Oysa hem bireyin hem toplumun görevi aynıdır;
“Sahip olmak” yerine “olmak” için çabalamak.

- Bu çaba;
- ✓ İçten başlar,
 - ✓ Saygıyla büyür,
 - ✓ Adaletle güçlenir,
 - ✓ Vicdanla yol alır,
 - ✓ Ve sonunda, onurlu bir yaşam biçimine dönüşür.

ARI KOVANI

KÜÇÜK HEDEFLERDE ISRAR VE İSTİKRAR

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Avukat Ekin BALTAŞ

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, bu ayın ‘Arı Kovanı’ köşesindeki konuğumuz, Avukat Ekin Baltaş. Kendisini uzaktan bir yazısıyla tanıdık. Yoğunlukları arasından ancak zaman bulduk söyleşebilmek için. Öncelikle kendisini tanıtmamızı istiyoruz.

Ekin: Çok teşekkür ederim davetiniz için. Çatlak Zemin’e birçok yazı yazdım. Daha önceden başka platformlara da yazıyordum. Aynı zamanda avukatlık yapıyorum. Boşanma ve kadına yönelik şiddet alanlarında çalışıyorum. Hukukla bağdaştırarak ‘Kadına yönelik şiddet’ konusu üzerine yüksek lisans yaptım. ‘Anayasa Madde 17’deki Maddi Ve Manevi Varlığı koruma Ve Geliştirmenin Feminist Perspektiften Bir Yorumu.’ İstanbul’da avukatlığa devam ediyorum ve doktora yapıyorum. Kadının İnsan Hakları Derneği yöneticisiyim. Kadın dernekleriyle, kadınlarla iç içe bir hayatım var.

Şule: Hukuk okumaya nasıl karar verdin?

Ekin: İlkokulda nedense öğretmenlerle birçok konuda didişirdim. Kulakları çınlasın, ilkokul öğretmenim sürekli, “Sen büyüyünce avukat mı olacaksın? Bundan eminim” derdi. Lise sona geldiğimde hukuk istiyordum, aklımda başka bir bölüm yoktu. Üniversitede de savcılık, hakimlik istemedim.

Şule: Devlet dairesinde hiç çalışmadın sanırım, özel büron var.

Ekin: Hiç devlet dairesinde çalışmadım. Önce birkaç yerde bağımlı çalıştım. Birkaç yıl sonra kendi ofisime geçtim. Arkadaşlarımla masraf ortağı şeklinde çalışıyoruz.

Şule: Kaç yıldan beri avukatlık yapıyorsun?

Ekin: Bu martta on yılım doldu.

Şule: Daha çok boşanma davalarına bakmanın kaynağı ne?

Ekin: Hem hayatın hem de politik duruşumun bir getirisi. Kadına yönelik şiddet dosyalarında çokça gönüllü çalıştığım için aynı zamanda boşanmayla birlikte yürüyen şiddet olayları da vardı. Boşanma alanı, severek ve isteyerek yaptığım bir alan, belki o duygusal özdeşliği kurabildiğim için. Avukatlık, kulaktan kulağa yayılan bir meslek, o yüzden de daha çok kadın müvekkilim oldu. Boşanma içerisinde şiddet olayları olduğu için ceza dosyalarının takibi, gönüllü olarak yürüttüğüm cinsel şiddet ve çocuk istismarı dosyaları da oluyor.

Şule: On yıllık avukatlık yapan ve boşanma davalarına bakan ve kadın müvekkili olan biri olarak boşanma davalarıyla ilgili kadınlara ne söylemek istersin? Pek çok madde var ama belki bunu dinleyen kadınlar kendilerine bir pay çıkarırlar.

Ekin: Boşanma davalarıyla ilgili bir yerden başlayarak yorum yapamam. Çünkü boşanma davasının içinde birçok etken, değişken ve farklı problem var, boşanmak isteyenlerin arzularına ve koşullarına göre. Boşanmayı düşünen herkese, şunu söyleyebilirim. Müvekkillerimle en çok sıklıkla karşılaştığım durumlar var. Pek çok şiddetin olduğu bir evlilikte, bunun düzelmeyeceğine emin olabilirler. Herhangi bir müvekkilimin, hiçbir zaman, sonrasında düzeldiklerini görmedim. Çok kararsızlık yaşıyorlar. Bir kişi evlilik içerisinde şiddete başvuruyorsa, mutlaka gelecekte de başvuracaktır. Boşanma noktasında çekincesi olan ve bu çekinceyi temel olarak düzelmeye, değişmeye dayandıran kadınlar varsa dinleyiciler arasında, bunun çok düşük bir ihtimal olduğunu söyleyebilirim. Kendinde hak görme meselesi var. Eğer bir kişi psikolojik şiddet uyguluyorsa, küfür ediyorsa, aşağılıyorsa, sizi kendinizden şüpheye düşürüyorsa, niteliklerinizle ilgili küçümseyici davranıyorsa, tırnak içerisinde, bu sonrasında düzelecek bir durum değil. Bu, anlık bir öfkeyle yapılmış bir şey değil. Sistemik, toplum içerisinde kadınlara yönelik davranışların nasıl olacağı konusundaki genel kanaatten kaynaklanan, bunu kendine hak gördüğü için yaptığı bir davranış. Ekonomik, fiziksel şiddet gibi şiddetin bütün türlerinde bu böyle. Boşanmadığı için pişman olan çok fazla kadın tanıdım ve gördüm. Ama boşandığı için pişman olan kimseyi tanımadım. Bu kadar net söyleyebilirim.

Şule: Kadın alanına ilişkin çalışma merakın ve yoğunlaşman nasıl oluştu?

Ekin: Bu, yanıtlanması zor bir soru. Öncelikle ben feministim. Feminizm, dünyaya bakış açımı şekillendiriyor. Dış dünyadaki seçtiğimiz haksızlık biçimleri politik görüşümüzle oldukça ilgili. Liseden beri, kadınla erkek arasındaki eşitsizlikten daima rahatsızlık duyuyordum. Bunun üzerine çok fazla kafa yordum. Gerçekten çok görünmez alanlarda eşitsizliğin olduğunu düşünüyorum. Feminist olduğum için kadınlarla kesişim alanlarında onlarla ilişkili aksiyonlar almayı tercih ettim. Avukatlık da bunlardan birisi. Başka alanlarda da avukatlık yapabilirdim. Müvekkillerimi seçmeyebilirdim. Erkeklerle çalışmayı çok tercih etmiyorum. Şimdiye kadar bir tane erkek müvekkilim oldu. Bunu da oldukça feminist bir perspektifle yürütmeye dikkat ettim. Nitekim anlaşmalı boşandılar. Her iki tarafın da iyiliğini gözettiğimi düşünüyorum. Bu, merakımla değil de benim kim olduğumla ilgili. Bu benim bir özelliğim, bir seçim olmadı benim için. Bazı olaylardan

çok fazla, bazılarında daha az rahatsızlık duydum. Bazı olaylara çok daha fazla müdahale etmek istedim. Daha çok içinde oldum. Bu şekilde ilerledi aslında.

Şule: Çatlak Zemin’de ne zamandan beri yazıyorsun, hala yazmaya devam ediyor musun?

Ekin: 2012-2013’den beri birçok yere yazdım. O zamanlar, sendikalar, Jian Org, Fraksiyon Org gibi daha karma platformlara yazıyordum. Uzun bir süre yazmaya ara verdim. Özellikle 2015 sonrasında birçok şey siyasi yönden kötüye gitti. Sonra yazma arzusu geldi. Feminist olmak, hayatımın merkezi bir yerini kapladığı için daha çok bu alanda üretmeye başladım. Çatlak Zemin’i, çok sevdiğim, takip ettiğim için, yazarlarının ve çizimlerinin daha eşitlikçi bir yaklaşım olduğunu, yatay bir platform olduğunu düşündüğüm için yazılarımı oraya göndermek istedim. 2020-2021 yıllarından sonra çok sık olmamakla birlikte 5-6 tane yazı gönderdim. Birçok açıdan inandığım bir platform. Farklı seslere de yer verdiğini düşünüyorum.

Şule: Dergimiz için de yazmanı bekliyoruz. Yoğunluklarından inceleme fırsatını bulamadın belki.

Ekin: KİHEP Konferansında görüştüğünden sonra bu ara aklıma geldi. Bu yıl doktora yaptığım için oturup yazmaya hiç vaktim olmadı. Sadece sizin derginize değil, Çatlak Zemin ve çalışmak istediğim pek çok alana zaman ayıramıyorum. Doktora derslerimin bitiminden sonra yazacağım.

Şule: Peşini bırakmayacağımızı bilmeni isteriz.

Ekin: Çok teşekkürler, onore oldum.

Şule: Yazın çok duyguluydu. Hukuk yazılarını hukukçu arkadaşlara çok zor yazdırıyoruz. Hem çok yoğunlar hem de pek çoğu resmi hukuk dili kullanıyor. Kadınlara hitap eden yazılar olsun istiyoruz. Bu konuda maalesef dergimizin bir eksikliği oluyor. Şimdiye kadar bizim sormadığımız, aklına takılan, paylaşmak istediğin başka mesajlar varsa, onları da almak isteriz.

Ekin: Derginizi inceleyememekle birlikte, arkadaşlarımdan anlatımlarından, çok güzel bir iş yaptığınızı düşünüyorum. Yürekten söylüyorum, iltifat olarak değil, bu tür işlerin çok daha fazla önemsenmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü yerel yapılarda, feminist örgütlenmeler kurmak ve bunu devam ettirmeye çalışmak, bir araya gelmek çok çok kıymetli. Kimsenin bir kariyere, bir işe dayalı, herhangi bir politik ajandası olmaksızın, yalnızca üretmek, bir işin içinde yer almak ve bir parçası olmak istediği için böyle yapılarda yer almalarını çok önemli buluyorum. Bunun aynı zamanda çok feminist bir tavır olduğunu düşünüyorum. Bu derginin parçası olan herkesi çok tebrik ediyorum. Bazen hepimizde şöyle bir algı oluşuyor: son zamanlarda düşündüğüm bir konu, belki diğer arkadaşlar için tartışmaya açılan bir soru olur. Feminist anlamda kadın alanında üretmekten, büyük şeyleri hedeflemektense, küçük şeyleri hedeflenenin çok daha önemli olduğunu düşünüyorum. Kadın örgütlenmesinin geçmişine baktığımızda, her şey tamamıyla ısrar ve istikrardan geliyor. Büyük bir dergi çıkarmak, çok önemli biriyle söyleşi yapmak değil, derginin her ay istikrarlı olarak çıkması, bunda emek gösterenlerin olması gerçekten çok çok değerli. Ataerkil mücadelede bugün geldiğimiz noktanın, yüzyıllar içerisinde damla damla biriktiğini düşünüyorum. Sizin yaptığınız, bu damlalar işte. Yüreğinize sağlık.

Şule: Feminist bir avukat olarak bundan sonraki hayallerin neler?

Ekin: Bu çok derin bir soru. Açıkçası Türkiye’ye dair çok fazla hayal kuramıyorum. Takip ettiğim dava dosyalarında daha adil sonuçlar almak istiyorum. Örnek oluşturabilecek kararlar almak istiyorum. Örneğin, bir boşanma davasında, ekonomik şiddet nedeniyle tazminata hükmedilmesiyle ilgili bir dosyam olmuştu ve bu çok mutlu etmişti beni. Ekonomik şiddet, her zaman mahkemelerde

gözden kaçırılan ve önemsenmeyen bir şey. Kendime dair hayallerim de var. Daha fazla yazmak, doktora tezimin yazımından sonra bunun birçok açıdan farklı bir yorum olmasını, feminist külliyata katkı sunmasını istiyorum.

Şule: Sorularıyla seni zorladığımı hiç düşünmemiştim ama sen öyle düşündün. Son durum, ülkemiz açısından kadınların, çocukların geldiği nokta, sana ne düşündürüyor, ne yapmamız gerekiyor? Mücadeleyi elden bırakmamamız gerektiğini biliyoruz ama her gün çok umut var olmayan olaylarla karşılaşıyoruz.

Ekin: Türkiye genel olarak kötü gidiyor. Bu saldırıyı sadece Türkiye’den ibaret görmemek gerek. Dünyada da genel olarak bir kadın düşmanlığı yükselişi var. Sağ iktidarlar söylemlerini çoğunlukla kadın düşmanlığı ve anti feminizm üzerinden kuruyorlar. Bu nedenle kaçınılmaz bir biçimde şiddetin ve ayrımcılığın arttığı bir siyasal iklimde yaşıyoruz. Bunun için Türkiye’de yapabildiklerimizi istikrarlı bir biçimde yaptığımızı düşünüyorum. Üzerimizde çok fazla baskı var. Kadın örgütlerinin üzerindeki siyasi baskıyı kastetmiyorum. Günlük hayatlarımızda üzerimizde çok fazla baskı var. Kadınlar feminist olduklarında, mücadele etmeye karar verdiklerinde, yanı sıra günlük hayatta kadın olma deneyimlerine devam ediyorlar. Anne olanlar çocuklarını büyütüyor. Ev işleriyle uğraşıyorlar. Herkesin üzerinde bir bakım yükü var. Kadınlara yüklenen tüm bu zorunluluklar çok yorucu olduğu gibi aynı zamanda bunlara karşı mücadele etmek gerekiyor. Omuzlarımızda bir de mücadele yükü var. Mücadele aynı zamanda bizi ruhsal olarak ayakta tutan bir şey olduğu için bu olmazsa olmazımız. Türkiye’de hepimiz elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz. Şu an bu noktadaysak, kadın hareketi ve kadın mücadelesi sayesinde. Kadınların kazanılmış haklarına ilişkin, birçok geri söylem yeniden dolaşıma sokuluyor. Nafaka, diğer haklar tartışmaya açılıyor. Kazanılmış bütün haklar, ciddi bir saldırı altında. İktidar yine de boşanmaya ilişkin medeni kanunu değiştirmek için toplumsal bir mutabakat sağlamaya uğraşıyorsa, bunun tek nedeni kadın mücadelesi. Bizim varlığımız sadece politik bir çevreden ibaret değil. Türkiye’de kadın hareketi, her kesimden kadına ulaşma başarısına sahip. Türkiye’deki durumu elbette çok umutlu görmüyorum. Bana umut veren, siyasetin genel gidişatı değil, bizim örgütlenmelerimiz, kadınların yan yana gelmesi, dayanışması. Bu tarih boyunca böyle oldu. Herhangi bir dönemde zaten kadınların dostu, tamamen eşitlikçi bir iktidar karşısında hiçbir zaman olmadı kadınlar. Her zaman haklarını mücadeleyle korudular, aldılar ve var oldular. Bu dönem, geçmişten çok çok farklı değil. Yalnızca mücadele hızı biraz daha yüksek, mücadele gerektiren konu başlıkları daha fazla. Aynı umutla devam ediyor. Türkiye’nin durumundan ziyade, kadın hareketinin durumu daha önemli burada ve oldukça güçlü olduğumuzu düşünüyorum.

Şule: Çok teşekkür ediyoruz, katkıların ve katılımın için dergimiz adına.

Ekin: Ben çok teşekkür ederim beni konuk ettiğiniz için.

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, Ekin Baltaş’ı biz zor bulduk. Sorularımızla bayağı terlettik. Herkese, mücadele ve umut dolu günler diliyoruz.

Ekin: Ben de herkese sevgilerimi iletiyorum. Umarım daha ferah günlerde bir araya gelebiliriz. Dayanışmayla, hoşça kalın.

21 Nisan 2026

BİRLİKTE YAŞAMANIN UNUTULAN DİLİ...

YAZAN: Nursel DEMİR

nurseldemirfem@gmail.com

Son yıllarda unuttuğumuz ve hayatımızı terörize eden hoyratlığın içinde çaresiz kaldığımız bir devir yaşıyoruz. Tam bu nedenle biraz bazı kavramları hatırlamakta fayda görüyorum.

Bursa Kent Konseyi Engelliler Meclisi İhtimam Ortak Besleyicisi Ayrin Erciyas ile İhtimam üzerine yaptığımız Podcast'le algılarım iyice açıldı ve bu konuyu yazmaya karar verdim.

İhtimam, bir şeye ya da birine karşı gösterilen özen, dikkat, hassasiyet ve sorumluluk bilincidir. Nezaket bireyin başkasına yönelik içten saygısını ve duyarlılığını ifade eden bir tutumken, zarafet bu tutumun estetik bir üslup ve incelmış bir duruşla görünür hale gelmesidir. Adab-ı muaşeret ise bireysel niyetten çok, toplumun tarihsel ve kültürel olarak ürettiği görgü kurallarını ve davranış kodlarını ifade eder.

Nezaketi, zarafeti ve adabı muaşereti kaybettiğimizi söylüyoruz ama asıl kaybettiğimiz şey ihtimam duygusu. İhtimam, yalnızca kibar olmak değil başkasının varlığını ciddiye almak, onun sınırlarını gözetmek, hayatında karşılaştığı ve karşılaşacağı zorlukları hesaba katmak demek. Bugünün Türkiye'sinde ise ihtimam neredeyse gereksiz bir yük gibi görülüyor.

Kamusal alanda dil sert. Siyasette dil sert. Medyada dil sert. Evlerin içinde dil sert. Güç sertlikle, samimiyet kabalıkla, doğallık hoyratlıkla karıştırılıyor. Birbirine bağırın, sözünü kesen, küçümseyen, aşağılayan bir toplumsal üslup normalleşiyor. Bu normalleşme tesadüf değil; patriyarkanın, rekabetçi kapitalizmin ve otoriter kültürün ortak ürünü.

Feminist perspektiften bakıldığında kabalaşma, sadece bir üslup meselesi değil, bir iktidar biçimi. Erkek egemen kültür, yüksek sesle konuşmayı, söz kesmeyi, alan kaplamayı, buyurganlığı meşru kılıyor. Kadınlara ise susmayı, idare etmeyi, tolere etmeyi, yumuşak olmayı öğütüyor. Böylece nezaket, kadınların yükümlülüğü; kabalık ise erkekliğin doğal hali haline geliyor.

Oysa ihtimam, cinsiyetlendirilmiş bir erdem değil, politik bir tutum. İhtimam, gücü sınırlama iradesidir. Başkasının bedenine, sözüne, zamanına, emeğine saygı duymaktır. Bir kadının sokakta rahatça yürüebilmesi, bir çocuğun korkmadan konuşabilmesi, bir yaşlının,

bir engellinin, bir göçmenin kamusal alanda görünür olabilmesi ihtimam kültürüyle mümkün olur. Nezaket burada bir görgü kuralı değil, bir adalet meselesidir.

Son yıllarda Türkiye’de ihtimam (*) üzerine yürütülen çalışmalar bu yüzden kıymetli. Kadın hareketinin bakım emeği üzerine yürüttüğü tartışmalar, görünmeyen emeği görünür kılma çabaları, şiddetsiz dil üzerine yapılan çalışmalar, dayanışma pratikleri, yerel feminist ağların kurduğu kolektifler, hepsi ihtimamı yeniden düşünmenin yollarını açıyor. İhtimam, yalnızca bireysel bir ahlak değil, kolektif bir siyaset olarak yeniden kuruluyor.

Ama tam da burada bir çelişki var. İhtimam çoğu zaman yine kadınların omuzlarına yükleniyor. Toplumsal yaraları sarmak, ilişkileri onarmak, dili yumuşatmak, ortamı sakinleştirmek, duygusal emeği üstlenmek kadınlardan bekleniyor. Patriyarka kabalaşmayı üretirken, onun sonuçlarını temizleme görevini kadınlara bırakıyor. Bu nedenle ihtimamı romantize etmek değil, politikleştirmek gerekiyor.

Bugün adabı muaşeret dediğimiz şey, geçmişin görgü kitaplarından ibaret değil. Asıl soru şu; birbirimizin hayatına ne kadar özen gösteriyoruz? Birinin sözünü keserken, bir kadını sustururken, bir çocuğu azarlarken, bir emekçiyi aşağılayan bir dil kurarken neyi yeniden üretiyoruz? Kabalık sadece kişisel bir tercih değil eşitsizliklerin dilidir.

Belki de ihtimam, bu ülkede en radikal şey. Çünkü ihtimam, hiyerarşiye karşıdır. İhtimam, tahakküme karşıdır. İhtimam, güçlü olanın kendini sınırlaması, zayıf olanın varlığının tanınmasıdır. Nezaket burada bir süs değil, bir direniş biçimi haline gelir.

Türkiye’de bugün en çok ihtiyacımız olan şey daha yüksek sesle konuşmak değil, daha dikkatle dinlemek. Daha sert olmak değil, daha sorumlu olmak. Daha kaba olmak değil, daha özenli olmak. Çünkü ihtimam kaybolduğunda sadece zarafet değil, birlikte yaşama ihtimali de kaybolur.

26.01.2026

SANATIN KADIN SESLERİ NİSAN 2026

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar, değerli Umudun Kadınları Dergisi dostları, biz yepyeni bir sanatın kadın sesleri köşesiyle yine sizlerle beraberiz.

Önce Başlıklar:

- Demet Evgar: 'Bunda Hepimizin Sorumluluğu Var'
- Söz Yazarı Ülkü Aker, 80 Yaşında İstanbul'da Yaşamını Yitirdi
- İzmir 9. Uluslararası Kadın Yönetmenler Festivali Başlıyor
- Kadınların Sesinden Göçün Sessiz Yüğü

Demet Evgar: 'Bunda Hepimizin Sorumluluğu Var'

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta yaşanan okul saldırılarının ardından sanatçı Demet Evgar sosyal medya hesabından bir paylaşım yaptı.

Evgar şunları yazdı:

"Dilime, dimağıma bir dolu cümle geliyor; boğazım düğüm-düğüm..."

Bizler, Kurban Bayramı'nda kana bakamayan çocuklardık. Ne oldu bize?

Çocukların, gençlerin eli ne ara silah tutar oldu? Okullar ne zaman canların yitirildiği, güvensiz alanlara dönüştü?

Çocuklarımızı, öğretmenlerimizi okulda güvende tutamıyoruz.

Çocuklarımıza şiddetsiz bir yaşamı öğretemiyoruz.

Şiddet katman, katman her yanımızı sardı; evlatlarımızı da elimizden aldı.

Şiddeti dönüştürmek yerine, toplum olarak onunla yoğrulduk.

Bunda hepimizin sorumluluğu var. Tüm ülke gibi derin bir üzüntü içindeyim. Allah, hayatını kaybedenlere rahmet; ailelerine sabır, ülkemize de toparlanma gücü versin."

Söz Yazarı Ülkü Aker, 80 Yaşında İstanbul'da Yaşamını Yitirdi

Kadın eylemlerinin vazgeçilmezi 'Sana ne kime ne' şarkısının söz yazarı Ülkü Aker, 80 yaşında hayatını kaybetti.

Aker, 70'li ve 80'li yıllarda yabancı şarkılara yazdığı Türkçe sözlerle (aranjmanlar) Türk pop müziğinin şekillenmesinde kilit rol oynadı. Fecri Ebcioğlu, Sezen Cumhuri Önal ve ilk Türk kadın söz yazarı Fikret Şeneş'ten sonra 70'li, 80'li yıllarda yabancı şarkılara Türkçe sözler yazdı. Bu tür aranjmanların yanı sıra alaturka ve arabesk şarkıların da sözlerini yazdı.

Ferdi Özbeğen, Ayten Alpman, Ajda Pekkan, Semiramis Pekkan, Seyyal Taner, Nilüfer, Nil Burak, Selda Bağcan, Gülden Karaböcek ve Sezen Aksu gibi şarkıcılar için söz yazarlığı yaptı.

Aker, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü'nde kadınların sıklıkla marş gibi söyledikleri "Sana ne kime ne" şarkısının da sözlerini yazmıştı. Söz yazarlığını yaptığı şarkılardan bazıları şöyle:

"Benim Gözüm Sende", "İnleyen Nağmeler", "Bir Fincan Kahve Olsam", "Eskimeyen Dost", "Yok Yok Yalan Deme", "Sana Ne Kime Ne", "Boş Vere-Boş Vere", "Kim Arar Seni Kim Arar", "Tek Başına", "Son Verdim Kalbimin İşine", "Dünya Dönüyor", "Göreceksin Kendini", "Boş Sokak", "Sana Neler Edeceğim", "Kandil", "Bir Gülü Sevdim", "Olanlar Oldu", "Bana Yalan Söylediler", "Mavi Boncuk", "Başıma Gelenler", "Selam Söyle", "Son Arzum"

İzmir 9. Uluslararası Kadın Yönetmenler Festivali Başlıyor

Kadın Yönetmenler Derneği tarafından düzenlenen İzmir 9. Uluslararası Kadın Yönetmenler Festivali, bu yıl "Vicdanın Kadrajında" temasıyla gerçekleşecek. [Festival](#), İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı desteğiyle düzenleniyor.

Festivale bu yıl 88 ülkeden 675 film başvurusu yapıldı. Seçilen yapımlar; uzun metraj, belgesel, kısa film, animasyon ve deneysel kategorilerde izleyiciyle buluşacak. Festival programı, bu yıl ilk kez gerçekleştirilen "Feminist Bakış Açısı" bölümüyle daha da genişliyor.

Festival Direktörü Gülten Taranç, şunları söyledi: "Dünyanın farklı coğrafyalarından gelen başvurular ve kurduğumuz uluslararası iş birlikleri festivalimizin etkisini büyütüyor. Ancak tüm bu görünürlüğe rağmen bu yıl festivali şimdiye kadarki en düşük destekle gerçekleştiriyoruz. Bu durum, bağımsız kültür üretiminin kırılmasını bir kez daha hatırlatırken dayanışmanın gücünü de ortaya koyuyor." Fransa'dan ödüllü [yönetmen](#) Houda Benyamina'nın yanı sıra Almanya'dan yönetmen Irene von Alberti, Almanya'dan belgesel sinemacı Sarah Anna Gross, İtalya'dan yönetmen ve yapımcı Antonio Palumbo Terzo, Sırbistan'dan yönetmen ve Balkan Film Directing Festival direktörü Darja Bajić ve Orta Asya'dan sinemacı Farzaniya Galikhanova festival kapsamında jüri üyelikleri, gösterimler ve ustalık sınıflarıyla izleyiciyle buluşacak.

Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye kazanan Divines filminin yönetmeni Houda Benyamina, festivalde bir ustalık sınıfı ile İzmirli sinemaseverlerle bir arada olacak. Geçen

yıl festivalde En İyi Belgesel ödülünü kazanan Sarah Anna Gross da festival programı kapsamında bir ustalık sınıfı gerçekleştirecek. Festival, altı gün boyunca İzmir'in farklı kültür merkezlerinde yoğun bir program sunuyor. Bu yıl yapılan gönüllü çağrısına 126 sinema öğrencisi başvurdu. Seçilen 12 gönüllü, festivalde organizasyon ekibinin aktif bir parçası olarak görev alacak. Festivalin önemli bir parçası haline gelen, yönetmen Aysim Türkmen'in yürüttüğü "İzmir'den Karakter Yaratmak Proje Geliştirme Atölyeleri" bu yıl da genç sinemacılarla buluşacak.

Altı gün boyunca sürecektir festival; gösterimler, söyleşiler ve atölyelerle sinemaseverleri kadınların hikâyelerini "vicdanın kadrından" yeniden düşünmeye davet ediyor. Tüm gösterimlerin ücretsiz gerçekleşeceği festival, Institut Français İzmir, İtalyan Kültür Merkezi ve Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde sinemaseverlerle buluşacak.

Kadınların Sesinden Göçün Sessiz Yükü

Yazar Dinçer Güçyeter'in Leipzig Kitap Ödülü'ne lâyık görülen romanı "[Almanya](#) Masalımız" Kafka Kitap etiketiyle okurun beğenisine sunuldu. Almanya'da işçi göçünün kuşaklar boyunca biriken hafızasını kişisel bir anlatıdan kolektif bir deneyime taşıyan eser, yalnızca bir aile hikâyesi değil; aynı zamanda emek, dil ve aidiyet üzerine kurulu çok katmanlı bir anlatı olarak öne çıkıyor. Güçyeter, anne ve anneannesinden devraldığı sözlü kültürü edebiyatın imkânlarıyla yeniden kurarken, göçün görünmeyen yükünü taşıyan kadınların sesini merkeze alıyor. Kendi yaşam hikâyesi ile edebiyat arasında kurduğu bu geçişken alan, kitabı hem tanıklık hem de estetik bir arayış hâline getiriyor. Güçyeter "Almanya Masalımız"ın ortaya çıkış sürecini, göç anlatılarında kadınların yerini ve bugünün Avrupa'sında göçün nasıl tartışıldığını şöyle değerlendirdi. Çocuklarım dünyaya geldikten sonra günlük tutmaya başladım. Eğer bir gün hafıza yetersiz kalırsa, bende biriken hikâyeler çocuklara yazılı olarak kalsın istedim. Annem, babam ve anneannemin yetmişli yıllarda Almanya'ya geldiklerinde neler yaşadıklarını da not aldım. Pandemi döneminden önce özel bir tiyatrodaki yönetmenlik yapıyordum. Hangi metni tiyatroya uyarlayacağımıza uzun bir süre karar veremedik. Günlükten aldığım üç bölümü tirad olarak ekibe dağıtıp fikirlerini sordum. Hep bir ağızdan "Bu bizim hikâyemiz" gibi bir dönüş oldu. Bu üç sahneye eklemeler yapıp sahneledik. O güne kadar en başarılı prodüksiyonumuz oldu; oyun her defasında kapalı gişe oynadı.

2019 yılında Berlin'e bir dinleti için davet edildim. Benden hiç yayımlanmamış bir metin okumamı istediler. Tiyatro için seçtiğim üç bölümden birini Almancaya çevirip o akşam

okudum. Şimdiki Alman yayıncım da oradaymış. Bu hikâyeyi kitaba çevirmemi istedi ve bir yıl sonra beni ikna etti. Pılımı pırtımı toplayıp Uşak'a, dedemlerin köy evine çekilip kitabı Almanca olarak yazdım ve 2022 ilkbaharında yayıncıma teslim ettim. O gün kendisine bin kopyadan fazla basmamasını, yüz kopyasını eşin dostun alacağını yazdım. Sonra ne olduysa oldu; taşradan, mikro bir hayatın içinden çıkan hikâyeye kendi yolunu çizdi. Üç yılı aşkındır yollardayım. On ülkede üç yüzden fazla sunum ve dinleti yaptım bu kitapla. Hâlâ son üç buçuk yılda olup bitenler bana gerçek dışı geliyor. Almanya'ya yerleşenler arasında göçü yazıp çizen elbette çok oldu. Çoğu zaten üniversite bitirmiş, Almanya'da öğretmenlik veya gazetecilik yapan kişilerdi. Benim yapmak istediğim biraz farklıydı: Hiçbir tahsile sahip olmadan göç edip kendini yoktan var eden bir kadının, Fatma'nın hikâyesini kendi ağzıyla anlatmak. Onun söylemek isteyip söyleyemediği, anlamında kararsız kaldığı ifadeleri bulup tüm bunları Fatma'nın ve onun gibi aynı yoldan geçen kadınların sesiyle buluşturup en saf, en süssüz hâliyle söylemeye çalıştım.

Tüm gün rutubetli fabrikalarda ya da çilek tarlalarında çalışan kadınlar hakkında muhakkak çok yazılmıştır. Bu metinde ise kendileri konuşuyor. Çocukluğumdan beri kulağımda kalan sesleri, o seslerin anlattığı hikâyeleri, masalları bir vekil ya da eski çağlarda haber taşıyan bir ulak gibi duymak isteyenlere ulaştırmaya çalıştım. Her zaman göçün en büyük yükünü çeken kadınlar olmuştur. İstedim ki bu sefer sadece onlar konuşsun.

Gelecek sayımızda yine kadınların sanat adına ürettikleriyle sizleri buluşturmak için çalışmaya devam edeceğiz. Sevgiyle ve umutla kalın.

20.04.2026

ŞİDDETİN ŞEKERLE KAPLANMIŞ HALLERİ

YAZAN: Hande KEYKUBAT

hkeykubat@gmail.com

Bu aralar benim yönetiminde bulunduğum bir derneğin de başkanı olan, kör camiasında da oldukça iyi tanınan hukukçu sosyal hizmet profesörü hocamız Kasım Karataş'ın TRT Radyo 1'deki bir programını dinlemiştim yıllar önce. Hocam çocuk istismarıyla ilgili oldukça bilgilendirici, herkesin de iyi anlayabileceği bir röportaj veriyordu. O programda, çocuk istismarının genellikle sokakta gördüğümüz yabancı, kaba tavırlı ya da hırpani tiplerden değil çocuğa yakın olan, aileden, akrabalarından, sevilen diğer yakınlardan kaynaklanma olasılığının daha fazla olduğunu söylüyordu. Bu kişilerin zaman zaman çocuğun çok sevdiği, dolayısıyla

uğradığı istismarı kimseye anlatamayacağı kişiler olabileceğini de ekliyordu. Hani girdiğimiz sınavlarda bir sorunun yanıtını çok kolay bulduğumuzda "yok canım, bu kadar da kolay olamaz" deyip farklı yanıtlar ararız ya, bu bilgi de aslında hepimizin gözünün önünde olan, tam da bu nedenle hepimizin göz ardı ettiği bir bilgi. Çocuğumuza yabancılara fazla yaklaşmamasını, onların götürmeye çalıştığı yere gitmemesini, onlardan bir şey almamasını öğütleriz. Elbette yersiz bir öğüt değildir bu. Tanımadığımız kişilerden neyin gelebileceğini bilemeyiz çünkü. Biz yetişkinler de yabancılara karşı ister istemez bir mesafe koyma gereği duyarız. Onları tanımadığımız için geliştirdiğimiz bir koruma mekanizmasıdır bu. Peki ya tanıdıklarımız? Bizim tüm alışkanlıklarımıza, zaafplarımıza, beklentilerimize ve taleplerimize vâkıf olanlar? Saçtıkları gülücüklerle, verdikleri öpücüklerle, güzel sözlerle, kibar tavırlarla bizi boğarak altımızı oyanlar, koruma zırhlarımızı delik deşik etmesine izin verdiklerimiz? ...

İnsanların habere doğru ya da yanlış demeden her koldan erişebildiği bu dönemde, benim kanımı donduran haberler arasında başta gelenler, kadına şiddete dair haberler oluyor bu aralar. Boşandığı eşini barışmak için bir mekâna çağırıp bıçaklayan ya da vuranların haberleri, boşanma aşamasında olduğu eşinin evine uzaklaştırma kararlarına, hatta elektronik kelepçelere rağmen gidip onu çocuklarının gözü önünde öldürenlerin haberleri, işe gitmek için otobüs durağında bekleyen eski eşini çekip vuranların haberleri... Birkaç hafta önce yatağında uzanırken dinlediğim, çocuklarını korumak için çaresizce "yapma ne olur! yapma!" diye yalvaran bir kadını, üstelik de insanların olduğu bir dış mekânda defalarca bıçaklayan, insanlıktan nasibini almamış demeyeceğim, çünkü tam olarak aşağılık insan profiline uyan bir herifin haberi, saatlerce uykusuz kalmama, göğsümün dakikalarca sıkışmasına sebep olmuştu. Niye bu kadar şiddet görüyordu bu kadınlar! Üstelik bu saydığım şiddet türleri, şiddetin görünen halleri yalnızca... Erkeklerin eşi para kazanıyor ve kazandığı parayı harcıyor diye uyguladığı, kimsenin pek tanık olmadığı şiddet, kadının beden algısını bozma amaçlı sözel şiddet, cinsel ilişkiye girmeyi reddettiği ya da girmek istediği için yaşadığı şiddet... Yüzeysel bir okumayla "canım kadınlar da aptal olmasın. Evlilik öncesi bir şiddet eğilimi gördüğü zaman vazgeçsin" diye kestirip atma kolaycılığına kaçmamak gerektiği düşüncesindeyim ben bu bağlamda. Kadının şifacı doğası ve romantik karakteri uğradığı şiddette elbet önemli rol oynuyor. Evlenince düzelir, o beni koruyor, ya da ben onu değiştirim psikolojisi bana kalırsa da terk edilmeli. Bununla birlikte, şiddetin aslında gözle görünmeyen, tadı hissedilmeyen, şekerle kaplanmış tatlı formlarda sunulduğu, ambalajının cicili biçili parlatıldığı, hatta bebeklikten beri kadınlar tarafından bile meşrulaştırıldığı da asla unutulmamalı. Kız çocuğu kahkaha atar, ona sessiz olmasını önce anne söyler. Giydiği kıyafetten dolayı önce komşu teyze azarlar. Oğlan çocuğu televizyonun karşısında kıcını

devirip yatarken kız çocuğu yemek pişirmeyi, sofrayı kurmayı ve oğlan kardeşe hizmet etmeyi öğrenir. Oğlan çocuk istediği saatte dışarı çıkıp eve gece yarısı dönebilirken, kız çocuğu akşam ezanından önce evde olmalı, anneye ev işlerinde yardım etmelidir. Erkeğin cinsel organının ucu kesilirken düğün dernekler kurulur, kız regl olduğunda "aman kimse duymasın". Erkek bir kızla görüldüğünde "maşallah benim oğluma", kız bir erkekle görüldüğünde "sen büyüdükçe bizim başımıza orospu mu olacaksın!"

Çocukluktan hem oğlana hem de kıza telkin edilen bu çekirdek inançlar, gençlikte ve yetişkinlikte yanlış ilişkiler yaşanmasına, yanlış tercihler yapılmasına sebep oluyor işte. Benim hem kendi ilişkilerimden hem de çevremdekilerin deneyimlerinden edindiğim gözlemim şu: Şiddet eğilimi, fazla sahiplenmekten, karşı tarafı birey olarak değil bir mal ya da korunması gereken değerli bir süs eşyası olarak görmekten kaynaklanıyor her şeyden önce. Korunmak, sahiplenilmek, kıskanılmak ve göz alıcı hediyeler almak da hem genetik kodlamalar hem de bebeklikten beri yapılan telkinler itibarıyla kadınların sevdiği şeyler. Kadın kendisini saran güçlü kollara, kendisine verilen gösterişli hediyelere ve erkeğin onun için birileriyle kavga etmesine kendini o kadar kaptırıyor ki, erkeğin kendisini farklı tercihleri, farklı karakter özellikleri olan bir birey değil de sahip olduğu, koruması ve iyi bakması gereken bir değerli maden olarak gördüğü gerçeğini kolayca göz ardı ediyor. Erkeğin flört aşamasında çoğu kez gülerek ve şefkatli bir tonla söylediği "Aşkım diğer erkeklerle fazla gülüşerek konuşma. Aşkım saat bilmem kaçta evde ol. Balım o kıyafeti giyme. Çiçeğim yoruluyorsan çalışma ben sana bakarım. Sevgilim sen markete gitme, alışverişi ben yaparım" gibi sözler ve arkasından mazeret olarak eklenen "ben seni o kadar seviyorum ki, sana bir şey olmasını/sana bir şey demelerini/seni üzmemelerini/senin yorulmanı istemiyorum" cümlesi, aslında alttan alta, şekerle kaplanmış şekilde, "ben senin dizginlerini tamamen ele geçireceğim ve sadece benim vitrin süsüm olacaksın. Bana aykırı gittiğinde ise, o vitrin süsünü kırmaktan, bir kenara atmaktan asla çekinmem" mesajıdır. Özellikle babaların kız çocuklarına, annelerin de oğlan çocuklarına öğretmeleri gereken ilk ders, sevginin pasivize etmeyen, saklamayan, kişinin tercihlerini göz ardı etmeyen, koşulları olmayan, tam tersine büyüten, güçlendiren, destekleyen, güvenen bir eylemsellik gerektirdiğidir. Sahiplenmek değil serbest bırakmak olduğudur. Yalnızca bir erkek bir kadından değil, kimse kimseden tercihlerine, doğasına, mantığına uymayan bir şeyi, gülerek, kucaklayarak, güzel hediyeler alarak da olsa hiçbir zaman isteyememelidir. Şiddet kamusal alanlarda elinde silâhla, bıçakla dolaşan, her yerde terör estiren tiplerden geldiğinde önlem almak kolaydır. En tehlikeli şiddet, "sen benim namusumsun, o yüzden erkeklerle gülüşme, şakalaşma, bilmem hangi saatte evinde ol, benim yanımdayken bir yere ayrılma, ben bir yere gidersem de beni bekle bir tanem."

Seni o kadar seviyorum ki, sana biri bakıp güldüğünde bile içim acıyor hayatım. Ben televizyon izlerken sen de sofrayı kuruver çiçeğim. Çocuğun altını değiştir, bak ağlıyor karıcığım. Hadi gel beni boşalt da rahat uyuyayım kraliçem!" şekerleriyle kaplanan sinsi şiddettir. Çünkü kadın bunlardan herhangi birini herhangi bir sebeple yapmadığında, devlet de onu korumak için yeterli ve gerekli önlemleri almadığında, işte hepimizin kanını donduran ve göğsümüzü sıkıştıran haberlerin düşmesine zemin hazırlanmış olur...

İLGİ VE SEVGİ

YAZAN: Selma Erdel

selmaerdel@yahoo.com

Son günlerde yaşanan olaylar, toplumumuzun kalbine ağır bir yük bıraktı. Bir anda karşılaştığımız bu acı tablo, hepimizi şaşkına çevirdi. Yanan ocaklar, kaybolan evlatlar, sessizliğe gömülen aileler... Her biri, insan olmanın sorumluluğunu yeniden hatırlatan birer işaret gibiydi. Hayat, bize bir kez daha dönüp kendimize bakmamız gerektiğini fısıldıyordu.

İnsanın kendine yönelmesi, en büyük sorgulamanın başlangıcıdır. Kendimize ne kadar merhametliyiz? Ne kadar seviyor, ne kadar saygı duyuyoruz? Eğer kendimize değer vermeyi öğrenmezsek, başkalarına da gerçek anlamda değer veremeyiz. İnsan, önce kendi içindeki sevgiyi ve saygıyı büyütmeli ki çevresine ışık saçabilsin.

Evlatlarımız söz konusu olduğunda bu sorumluluk daha da ağırlaşır. Çocuklarımız, hayatımıza renk katan, evimizin neşesi olan varlıklardır. Onlar büyürken biz de öğreniriz; onların gözlerinde kendi eksiklerimizi, kendi hatalarımızı görürüz. Fakat yalnızca yedirip giydirmek yetmez. Çocuklarımızı sevgiyle sarmalamak, birey olduklarını hissettirmek, onların ruhunu beslemek gerekir. Çünkü güçlü, vicdanlı ve adil bir çocuk yetiştirmek, biz anne babaların en büyük görevidir.

İyi ebeveyn olmak, her isteği yerine getirmek değildir. Gerektiğinde "hayır" diyebilmek, yol gösterebilmek, sorumluluk vermektan kaçmamak gerekir. Çocuğun her davranışı, bizim rehberliğimizle şekillenir. Onlara yalnızca eleştiri değil, açıklama ve anlayış sunmalıyız. Yeteneklerini gözlemlemeli, ruhsal ve fiziksel gelişimlerini yakından takip etmeliyiz.

Çocuklarımızı ilgisiz, sevgisiz ve sorumsuz yetiştirdiğimizde, onlar ailede bulamadıkları değeri dışarıda arar. Bu da onları yanlış yollara sürükler. O yüzden, evlatlarımızı sevgi ve saygı içinde büyütme, onlara değerli olduklarını hissettirmek, insani ve vicdani bir birey olmalarını sağlamak zorundayız.

Hayatın en büyük gururu, sorumluluk sahibi, vicdanlı ve adil çocuklar yetiştirmektir. Bunun için önce kendimize değer vermeli, sonra çocuklarımıza. Çünkü ancak kendine saygı duyan bir insan, başkasına da gerçek anlamda saygı gösterebilir.

Sağlıklı iletişim ağı için sevgi ve ilginin büyük önemi vardır. Çocuklarımızı hayata kazandırmak için yapacağımız en güzel davranış çocuklarımızı koşulsuz sevmektir. Onların değerli olduklarını hissettirip, sorumluluk bilincinin gelişmesi için gereken ilgiyi sevgiyi göstermektir.

Sonuç olarak, insani değerlere sahip, sorumluluklarını bilen bir çocuk yetiştirmek, kendi evladımıza yaptığımız en büyük değerdir.

19.04.2026

BOĞAZIÇI ŞEN GÖNÜLLER YATAĞI

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Hüzünlü anlarımdan biriydi. Kayıverince düşüncelerim geçmişime apansız, bir, bir dağıldı başımdaki bulutlar ve birden o günlerin güneşinin sıcacık aydınlığına kavuşuverdim.

Bir deniz kıyısındaım şimdi. Tahta bir bankta oturan üç kişiden biriyim yalnızca. Esen ılık rüzgâr, hoyratça saçlarımızı karıştırıyor ve o tatlı gülüşlü güneş, yaramazca gözlerimizi kamaştırıyor. Öyle mutluyuz ki, dağılan saçlarımız bile bizi tedirgin etmeye yetmiyor.

Çimden düdük yapmayı öğreniyorum o gün ilk kez. Yatılı bir okuldayız o zamanlar. Aynı sınıfı ve aynı yatakhaneyi paylaştığım bir kız arkadaşımın benim aramda, okulda çalışan bir memur abla var; bize, çimle düdük öttürmeyi o öğretiyor. Eğilip büyükçe bir çim de ben koparıyorum yerden. Kopardığım çimin saldığı sıvı elime bulaşınca, o kendine özgü kokusunu duyuyorum. Ardından da ötüyor diye seviniyorum. Bir anda, Boğaz'a karşı, bir şarkı tutturuyorum. Sonra da üçümüz birden aynı şarkıyı söylemeye devam ediyoruz.

“Boğaziçi şen gönüller yatağı

Her bucağı aşıkların otağı!”

Deniz, masmavi bir çarşaf gibi boğazın öte yanına dek uzanıyor. Arada bir maviliğin üzerinde beyaz gövdeleriyle beliren yolcu motorları, mavilikle bütünleşince, adeta bir kartpostal manzarası oluşturuyordu.

Bir boğazın bu yanına bir diğer yanına uğruyorlardı bu deniz motorları. Aslında onların içinde olmak vardı ya! Öğrenci olduğumuz için zamanımız kısaydı ve bu kadarıyla yetinmeliydik. Gerçi o motorlarla zaman zaman dolaşmışlığım olmuştu ya, o günlerde daha da küçük olduğumdan, fazla ayrıntı anımsamıyordum. Ancak bir iki görüntünün gözlerimin

önünde canlandığı da olmuştu. Örneğin, bir gün, ailemle birlikte, motora biniyoruz. Yol boyunca ilerlerken, deniz suyunun bir kısmının koyu yeşil, bir kısmının sarı olduğunu anımsıyorum. Ancak şimdi bu görüntünün gerçek olup olmadığından hiç emin değilim. Belki de bütün bunlar, o günlerde görmüş olduğum bir düştten ibaretti kim bilir!

Okula dönme vakti gelince, isteksizce kanepelerden kalkıp çimlerin üzerinde ağır aksak yürümeye başladık. Bu kısacık yürüyüş bile bizim için son derece bulunmaz bir şeydi.

Okulun ana kapısından girdiğimizde, bahçenin ortasında yer alan kum havuzuyla karşılaştık. Derslerden artakalan zamanlarda vaktimizi kum havuzunun başında geçirirdik. Kâh içinde oyunlar oynar, kâh havuzun etrafını çevreleyen bir ayak genişliğindeki beyaz taştan yolun üzerinde yürüyüşler yapardık. Bu şeridin dört bir yanını dolaşarak turumuzu sevinçle tamamlardık. Beden eğitimi derslerimiz ve bayram kutlamalarımız da bu kum havuzu çevresinde yapılırdı. Öyle ki bir Cumhuriyet Bayramı hazırlıklarını bu bahçede yaptıktan sonra boru ve trampetlerimizle birlikte uygun adım yürüyerek okuldan çıkarak cadde boyunca dalgalar eşliğinde sarıyer'e doğru uzun bir yürüyüş yapmıştık. Erkekleri anımsamıyorum ama biz kız öğrenciler oldukça şıktık. Sarı kazak ve sarı dize kadar olan sarı çoraplarımızı tamamlayan kısacık lacivert pileli eteklerimizle kendimizi oldukça gururlu hissediyorduk. Ellerimizdeki trampetlere coşkuyla vurarak boru çalan arkadaşlarımızın ardından, bir adım sekmeden yürüyorduk.

Bulduğumuz yer denize çok yakındı. Buradan, yakındaki tersanenin şangırtıları, denizden geçen motorların patpatları, gemilerin uzun uzun düdüğü ötüşleri iştiliyordu. İşte ben, önceki görüntüleri kafamdan geçirince, yine o deniz kıyısında söylemiş olduğumuz şarkı, aklıma geliveriyordu birden.

Boğaziçi şen gönüller yatağı

Her bucağı âşıkların otağı.

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

Öykü

KOLYEDEKİ SIR

YAZAN: Gizem ÖĞÜÇ

ogucgizem35@gmail.com

Merve'nin bakkalı; raflardaki taze ekmeklerin kokusu ve cam kavanozlardaki renkli akide şekerleriyle mahallenin huzurlu bir köşesiydi. Ayşe ve Merve, ahşap taburelerde oturmuş, demli çaylarını yudumlayarak günün sıradan telaşlarından konuşuyorlardı. O sırada

kapı, tanıdık bir gıcırtyla açıldı. İçeriye; kot pantolonu ve siyah tişörtüyle son derece sade bir kadın girdi. Kadının kıyafetlerinin aksine boynunda parıl-parıl parlayan bir kolye vardı. Yüzüne, dış dünyaya karşı ördüğü ince ve nazik bir gülümseme yayılmıştı. Kadın, kızı için birkaç parça bir şey seçti, parasını ödeyip sessizce dükkândan çıktı.

Ancak Ayşe'nin gözleri, kadının boynundaki o küçük, yuvarlak kolyede asılı kalmıştı. Kadın kapıdan çıkıp sokaktaki kalabalığa karıştıktan, ayak sesleri kaldırırda silindikten sonra bile Ayşe, zihninde o taşın tuhaf parıltısını evirip çevirmeye devam etti. Dışarıdan gelen çocuk sesleri ve bakkalın huzurlu sessizliği arasında, Ayşe kolyenin o soğuk ışığını düşünürken derin bir boşluğa düştü.

Merve, kadından aldığı paraları bardağının yanındaki metal kutuya yavaşça bıraktı. Tam o anda, mutlak sessizliğin içinde keskin bir çatlama sesi duyuldu. Masadaki boş çay bardağı, sanki görünmez bir baskıyla ortadan ikiye ayrılmıştı. Bu sesle birlikte bakkalın duvarları bir sis bulutu gibi dağıldı ve Ayşe kendini bir anda, devasa ağaçların gökyüzünü siyah bir perde gibi örttüğü, rutubetli ve karanlık bir ormanda buldu.

Karşısında yine o kadın vardı; ama az önceki o kontrollü halinden eser kalmamıştı. Kucağında, masumiyetiyle yürek burkan, bembeyaz tenli ve kıvrıkcık saçlı küçük kızını sımsıkı sarmalamıştı. Ayşe'nin karşısındaki figür; yorgunluktan dizleri titreyen, gözlerinde bin yıllık bir keder taşıyan çaresiz bir anneydi. Kadının bakışları, içine düşen birinin bir daha gün yüzü göremeyeceği karanlık bir kuyu gibiydi; ses versen yankısı duyulmayacak dipsiz bir boşluk...

Ayşe, kadını bu kederden çekip çıkarmak istercesine yanına yaklaştı ve fısıldadı: "Merhaba..." İssiz ormanın ortasında Ayşe'yi görünce kadın önce bir ürpertiyle sarsıldı; ama bu korkunun yerini hızla derin bir sığınma duygusu aldı. "Kaybolduk," dedi kadın, sesi bu kez maskesiz ve hıçkırık doluydu. Ayşe, onları o çaresizliğin vahşi ellerinden kurtarmak için kadının buz gibi eline dokundu.

"Ayşe! Ne oldu, daldın gittin? Bir şeyin mi var?"

Merve'nin sesiyle irkilen Ayşe, bakkalın ekmek kokan serinliğine geri döndü. Şaşkınlıktan nefesi kesilmişti; kadının dükkândan çıkışının üzerinden dakikalar geçmişti. Ancak sağ avucunun içinde tuhaf, yakıcı bir sıcaklık vardı. Elini yavaşça açtığında, kadının boynundaki kolyenin birebir kopyasının avucunda parladığını gördü. O an anladı: Az önceki nezaket sadece dış dünyaya gösterilen bir zırhtı; asıl gerçek, o karanlık kuyudan yükselen ve zamana sığmayan bu yardım çılgılığıydı.

Ertesi gün Ayşe, kadını kasaba meydanında tekrar gördü. Yanında bu sefer uzun boylu, bakışları insanın iliklerini donduran sert bir adam vardı. Adam, kadının kolunu bir mengene

gibi sıkıyor, kucağındaki kıvrırcık saçlı çocuğu korkutacak şekilde bağıırıyordu. Kadının yüzündeki o yorgunluk, Ayşe'nin gözleriyle birleştiği an yerini yavaş yavaş soğuk bir öfkeye bıraktı. Ayşe, kadının gözlerinde ilk kez o amansız isteği gördü: Öç alma isteği. Yıllarca uğradığı haksızlığın, çalınan hayatının ve kızının korku dolu gözlerinin bedelini ödetmek istiyordu.

ATATÜRK'ÜN KADIN İMGESİ ve GÜNÜMÜZ LAİK KADIN ANLAYIŞI ÜZERİNE

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Türkiye'de son otuz yılda özellikle siyasal alanda kullanılan halkçı kavramların anlam ve içerikleri oldukça değişti. Kimi kavramlar tam olarak anlaşılmadan topluma dayatılırken bazılarının içerikleri siyasilerin işine geldiğince türlü hallere evrildi. Üzerinde en çok hak iddia edilen, slogan haline gelen, adeta magazinleşen ve çekiştirildikçe her yöne esneyen laiklik kavramı baştan sona değişikliğe uğradı.

Özellikle kadınların kılık kıyafet argümanı üzerinden yürütölen, kadın hakları/ kadın özgürlükleri ve cinsiyet eşitliği kampanyalarına başlık yapılan laik kadın imajınasyonuna; bakınız! Atatürk nasıl malzeme edildi ve deyim yerindeyse Atatürk adı nasıl harcandı/ harcanıyor?

Cumhuriyet döneminin en etkin gazetecilerinden biri olan ve Atatürk'ün vefatına kadar başyazarlığını yapan Falih Rıfkı Atay'ın Çankaya kitabında, Atatürk'ün kadınlarla ilgili görüşlerini ve düşüncelerini aktardığı bölümü, ortaöğretim inkılap tarihi derslerinin müfredatına almak yerinde olabilir. Çünkü Atatürk ve özellikle Laiklik ilkesinin kadınlara atfedilen tarafı ile ilgili topluma zerke edilen, kulaktan dolma yalan yanlış bilgiler günümüz Türkiye siyasetinde Atatürkçü düşünce tarzını çok yanlış çiziyor.

Kitap, Atatürk'ü yakından tanıyan bir kalemden onun kişiliğini, fikirlerini, devrimlerini ve siyasi anlayışını aktarmıştır. Özellikle Cumhuriyetin kuruluş sürecini dilden dile anlatımla değil birinci elden gözlemlerle yazmıştır.

Falih Rıfkı Çankaya kitabında Atatürk'ün kadınlarla ilgili düşünce ve fikirlerini aynen şöyle kaleme almıştır :

“Atatürk’ün kadın anlayışının pek garplı olduğu söylenemez. Özelde böyle iken Türk kadını için Onun kafasına göre kadın, hür ve erkekle eşit olmalıdır. Batı medeniyeti dünyasının kadını ile mukayeseden kaçınmalı, Türk kadını bütün aşağılık komplekslerinden kurtulmalıydı. Medeni kanunla Türk kadınına Garp kadınının bütün haklarını veren Atatürk, kendi münasebetlerinde bırakınız ecnebi erkekle evlenen Türk kadını, ecnebi kadınla evlenen Türk erkeğine bile tahammül etmezdi.”

Bu paragraftan hareketle Atatürk’ün kadın hakları ve toplumun modernleşmesi adına özellikle; medeni kanunun kabulü ile Türkiye Cumhuriyeti tarihinde atılmış oldukça radikal bir adımdır. Öte yandan gelenekçi ve muhafazakar yanı da koruyan bir duruş sergiler. Atatürk yasalarla kadın özgürlüğünü savunmakla birlikte özel hayatında bazı geleneksel kodlara sıkı sıkıya bağlıdır. Çünkü kadın ona göre en kutsal varlıkların başında gelir. Türk kültüründe kadın saygıdeğerdir.

Sayfa şöyle devam ediyor:

“Atatürk kadın konusunda öyle gelenekçidir ki hanımların tırnaklarını bile boyamasını istemez. Son derece kıskançtır ve bu onun hissi mizaç ve alışkanlığıdır.”

21 haziran 1935 tarihli Ulus Gazetesi 1.sayısında ve Özel Şahingiray’ın Atatürk’ün Nöbet Defteri Kitabında (1937- 38) yer alan soru cevap kısmında kadınlarla ilgili özel düşüncelerinin yer aldığı şu cümleleri de ilgi çekicidir :

“ Beni bir kadına en çok çeken şey güzellik değil! Yetenekli ve coşkulu olmasıdır. Beni güzellikten daha fazla etkileyen şey, iki kalp arasında yaşanan sempati alevidir.”

Günümüz kadın varlığının heykelsi yani plastik açıdan değerlendirildiği bu günlere bir atıf olması açısından şu düşünceleri de yol göstericidir Atatürk’ün :

“ Tanrının verdiği zekayla kutsanmış olmayan bir kadınla hiçbir zaman ilgilenmedim.”

Ona göre ; kadının toplumsal konumu ülkenin uygarlık göstergesidir. Kadın erkek eşitliği, eğitim, iş, toplumsal ve sosyal yaşamda kadın; vazgeçilmez unsurdur.

Giyim kuşam özgürlüğü ile ilgili sorulan bir soruyu da şöyle yanıtlar :

“ Kadın isterse çarşaf giyer, isterse modern elbise. Önemli olan onu kendi isteği ile seçebilmesidir.” Bu cümle laiklik ilkesinin her bireyin inancında özgür olması ve inandığı her ne ise onu özgürce yaşaması şeklinde izah edilmiştir. Kıyafetini seçme, ne giyeceğini kendisinin belirleyebildiği bağımsız bir yaşam biçimi ve tüm bunları yönetecek akıl, bilgi

birikimi ve muhakeme gücünü kadının ancak muasır medeniyet seviyesine yükselmesi ile olacağının altını defalarca çizmiştir. Atatürk kılık kıyafet ile ilgili soruyu yanıtlarken;

Giy – mek/ Giyin – mek fiilini kullanmıştır. Soyunmak hiçbir medeni dilde, kanunda, ilke ve inkılapta geçmiyor. Çıplaklık medeniyet seviyesinin göstergesi ya da çağdaşlığın simgesi de denmiyor. İsterse modern elbise giyer derken; sokakta iç çamaşırı açıklığında yarı çıplak halde teşhir yapabilir demiyor Atatürk...

Kadın istediği gibi soyunur demiyor !

Atatürk kadının çağdaş yaşama adaptasyon sürecini Türk kadınının binlerce yıllık yerini, yurdunu, bastığı toprağı, anasını, atasını, evladını, askerini tüm kutsalının farkında olarak ve Türk kültürüne, geleneklerine, tarihine ve geçmişine yabancılaşmadan bilgi toplumunu yaratabileceğini anlatmak istemiştir.

Yazının asıl varmak istediği nokta günümüz laik ve Atatürkçü kadın formatının Atatürkçülükten ne anladığı ve laik kadın tarifini nasıl anlattığıdır. Akademisyen kadınların kongre ve sempozyumlarda yüz yıldır aynı tümcelerle anlattıkları laik Türk kadınından bahsetmiyorum. Vatandaş ne anlamış sokaklardan, onu anlatalım.

Sahnelere iç çamaşırı ile çıkan şarkıcılardan bahsedelim. Şeriat kaygısı taşıyan kalabalık bir güruhtur bunlar. Halka açık meydanlarda verilen konserlere transparan iç çamaşırı ile çıkarlar. Pornografik içeriğe sahip adına sahne şovu dedikleri müstehcen dans gösterisi ile sözüm ona renklenir konser. Çoğunlukla gençlerin ve gençliğe evrilen ergen yaştaki çocukların rağbet gösterdiği bu şarkıcılar eleştiriyi sevmezler. Olumsuz bir yorum geldiği an İzmir Marşı Atatürk posterini ve Türkiye laiktir laik kalacak sloganı atılır, hiç şaşmaz. Oldukça yüksek ücretlerin döndüğü bu konserler, sosyal ağlarda da yayımlanır ki daha fazla sayıda izleyiciye ulaşsın. Geçtiğimiz günlerde bu şarkıcı kadınlardan biri önünde “whore” yazan bir kıyafetle çıktı sahneye ve konserin sonunda Atatürk’ün kızı dedi kendisine. Kimse de çıkıp sen bu halinle Atatürk’ün adını ağzına dahi alma demedi, alkışladılar. Bu ve benzeri kadınları izleyen gençlerin bir kısmı bu tiplere öykünüyor. Whore (fa*işe) yazılı tshirtler birdenbire moda oluyor ve yadırganmıyor durum normalleşiyor. Evde anne hiç sormuyor kıyafette yazılı olan ingilizce kelimenin anlamını! Kısa sürede moda sektöründe, sahnede bu şarkıcıların giydiği tuhaf kıyafetler üretiliyor ve sıradan mağazalarda bile kolayca satılıyor. Türkiye laiktir laik kalacak diye bağırarak Türk kadını üzerinde whore yazılı tshirtü hiç gocunmadan, anlam bütünlüğünü yadırganmadan rahatlıkla taşıyor! Zamanla gençlik

Atatürkçü ideolojinin başı boş baldırı çıplak kafası boş k*çında yaprak dolanmak zannediyor ne acı !

Teşhirciliğin ABD’de bile bu denli sınırsız olmadığı, Avrupa’da kendi içinde muhafazakar kesimin ağırlığını koyduğu ve bu tür müstehcen sahne şovlarına halka açık konserlerde müsamaha göstermediği bir dönemde Türkiye’de sanat adı altında bu tür rezilliklerin Atatürkçü kılıfla sunulması, tepkilere karşılık laik Türkiye söylem ve sloganlarının atılması, geçiniz dindar ve gelenekçi kesimi en çok gerçek Atatürkçüleri rahatsız etmelidir!!!

Bu müstehcen sahne gösterisi yapan çıplak şarkıcıların bir ortak noktası da çifte vatandaş olmalarıdır. Örneğin Hadise Belçika vatandaşıdır. Ama Türkiye’de sahneye çıktığı kılıkla Avrupa’da konser veremez. Avrupa bizden daha muhafazakardır bu konuda! Lakin şeriatın geldi gelecek laikliğin gitti gidecek korkusunu da en çok Türkiye taşır. Bu da başka bir ironi !

Atatürk’ün laik Türk kadını diye bir tanımı yoktur. Onun için sadece Türk Kadını vardır.

Kadının aklı, zekası, bilgeliği, erdemli tutumları, bilime verdiği emek ve önem, iyi ahlaka dair örnek davranışlarıyla toplumun en önemli yapı taşı olması gerektiğini, bunun için de var gücüyle çalışmasının elzem olduğunu her alanda vurgulamıştır.

Atatürk şimdi hayatta olsaydı salık gösterdiği ve daima idealize etmekle kalmayıp hayata geçirdiği Türk toplumu kadın modelinin sahnelere çıplak çıkmasına müsaade eder miydi? Atatürk’ün evlatlarıyız diyen bu tip kadınları hoş görür müydü? Sahiden evlat kabul eder miydi? Hayatını müstehcenlikle idame ettiren, bedenini teşhir ederek kadını metalaştıran, ve tüm bu rezillikleri kapatmak ve kabul görmek uğruna Atatürkçü’yüm Laik Atatürk kızıyım, Cumhuriyet evladıyım! Söylemleriyle toplumsal çürümeye Atatürk’ü malzeme eden bu sapkınlığa, bu tiplere ne derdi hiç düşündünüz mü?!

Türk kadınının bugün getirilmeye çalışıldığı bu teşhirci ve soyunduğu oranda beğenileceğini düşünen haline üzülmez miydi?

“ Ey kahraman Türk kadını ! Sen yerlerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın! ” sözünü dünyanın hiçbir milletinin kadını duymamıştır.

Türk kadınlarının getirilmek istendiği nokta şuursuzlaştırılma evresidir ve hızla başarıya geçirilmek üzeredir.

Günbegün soyunan, estetik operasyonlarla tek tip görünümü çağdaşlık ve gelişmişlik zanneden, sayıları azımsanmayacak kadar hızla çoğalan beyni küçük, göğsü, dudağı orası burası büyük, yarı çıplak kadın figürlerinin Atatürkçülük şemsiyesi ile örtülmeye çalışılması uygun mudur ey laik Atatürkçüler?!

M. Kemal Atatürk Türkiye Cumhuriyetini bir takım şoursuz cahiller sapıkça ideolojilerle, şehit kanıyla sulanmış topraklar üzerinde tepinsinler diye kurmadı.

Binlerce yıllık tarihi boyunca hiçbir zaman Türk kadını bu şekilde, bu kadar fazla aşağılanmamıştır.

Kadının metalaştığı toplumsal çürümeye ne yazık ki Atatürkçü imaj adapte ediliyor.

Atatürk'ün anlamlandırdığı Türk kadını ile günümüzde Türk kadınının konumlandığı nokta çok farklı. Bir an evvel Atamızın bizleri layık gördüğü yerlerde olmak için bu konuda toplumsal farkındalık yaratmalıyız.

Esen kalınız değerli okurlar...

24/08/2025

DENEYİMLEDİKLERİM MUTFAKTA PRATİK BİLGİLER

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ

soylemezrahime35@gmail.com

Merhaba, bugün sizlerle mutfakta pratik deneyimlerimi paylaşmak istiyorum.

Krebi hazırladıktan sonra yapışmaz bir tavaya bir yemek kaşığı yağ ekliyoruz. Ardından bir kepçe krep harcını tavaya döküyoruz. Krebin altı pişmeye başladıkça üzerindeki sıvı azalır ve yüzeyi kurur. Parmağımızı hafifçe değdirdiğimizde bunu anlayabiliriz. Bu aşamada spatulayla çeviriyoruz. İsterseniz üzerine düz bir tabak koyarak da çok daha kolay bir şekilde çevirebilirsiniz.

Mayalı pişi hazırlıyorsak, pişiyi açtıktan sonra iyice kızdırılmış yağın içine yavaşça bırakıyoruz. Pişinin altı yaklaşık 2-2,5 dakikada kızarır. Ardından spatulayla çeviriyoruz. Çok bekletmeden almak, yumuşak kalmasını sağlar.

El açması gözleme hazırlıyorsak, yapışmaz bir tavayı iyice ısıttıktan sonra yağ koymadan gözlemeyi tavaya yerleştiriyoruz. Pişme sırasında yaklaşık dört defa çeviriyoruz. Küçük ocakta gözleme yaklaşık 6 dakikada pişer.

Bazlamayı orta kalınlıkta açıyoruz ve yapışmaz tavaya alıyoruz. Eşit pişmesi için sık sık çeviriyoruz. Yaklaşık 5 dakikada pişer. Orta kalınlıkta olduğu için spatulayla ya da elinizle kolayca çevirebilirsiniz.

Umarım bu pratik bilgiler mutfakta işinizi kolaylaştırır. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

UMUDUN SESSİZ GÜCÜ

YAZAN: Nur Banu HELVACIOĞLU

banu190343@gmail.com

Bazen hayat, insanın omuzlarına görünmeyen ağırlıklar yükler. Her şey üst üste gelir; yollar daralır, sesler azalır, insan kendi içinde kaybolur. İşte tam o anlarda çoğu kişi gücünü kaybettiğini sanır; oysa fark edilmeyen bir şey vardır: Umut, en sessiz anlarda bile insanın içinde yaşamaya devam eder. Umut gürültülü değildir; bağırmaz, kendini göstermez, dikkat çekmez. Ama en karanlık gecede bile küçük bir ışık gibi yanar.

İnsan bazen o ışığı görmezden gelir, bazen unuttur, bazen de söndüğünü zanneder. Ama umut kolay kolay sönmez; çünkü umut, insanın en derininde saklı olan bir direnme biçimidir. Hayat her zaman kolay değildir; planlar bozulur, yollar değişir, insanlar gelir ve gider. Beklentiler karşılık bulmaz, emekler bazen karşılıksız kalır. Ama tüm bunların içinde bir şey sabit kalır: Yeniden başlayabilme ihtimali... İşte umut, tam olarak bu ihtimalin adıdır.

Umut, "belki" demektir. Belki yarın daha iyi olur, belki bir kapı kapanırken diğeri açılır, belki bugün anlaşılmayan bir şey yarın anlam kazanır. İnsan bu "belki" ile ayağa kalkar, bu "belki" ile yeniden dener, bu "belki" ile nefes almaya devam eder.

Bazı günler insanın içi daralır, sebebini bile tam olarak bilmez; sadece yorulmuştur. Böyle anlarda umut, büyük sözlerle değil, küçük şeylerle kendini hatırlatır: Bir sabah güneşin doğuşunda, bir kuşun sesinde, içten gelen bir tebessümde... Umut bazen bir bakışta, bazen bir düşüncede, bazen de sadece "geçecek" hissinde saklıdır.

Unutmamak gerekir ki umut sadece beklemek değildir; aynı zamanda çabalamaktır. Ayağa kalkmak, yeniden denemek, vazgeçmemek, kendine inanmaktır. Umut, insanın kendi

hayatına sahip çıkma cesaretidir; en zor anlarda bile "Ben hâlâ buradayım," diyebilmektir. Her insanın içinde kırılmış parçalar olabilir; yorgunluklar, hayal kırıklıkları, susulmuş cümleler... Ama bu parçaların arasında hâlâ sağlam kalan bir şey vardır: Yeniden toparlanabilme gücü. Umut, işte bu gücün adıdır.

İnsan, her şeye rağmen yeniden kendini inşa edebilir. Ve belki de en önemlisi şudur: Umut dışarıdan gelmez, içeride doğar. İnsan kendi içinde büyütür onu. Bazen küçücük bir kıvılcım olarak başlar; sonra büyür, yayılır ve insanın tüm karanlığını aydınlatır. Bu yüzden ne olursa olsun, insan içindeki o sesi tamamen susturmamalıdır. Çünkü umut bazen sadece bir adım uzağımızdadır ve o adımı attığımızda hayat, bambaşka bir yerden yeniden başlayabilir.

Unutma; en uzun geceler bile sabaha çıkar ve umut, her zaman sabahı bilenlerin kalbinde yaşar.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

Katledilen Çocukların Anısına

SÖZ BİTTİ Mİ

YAZAN: Huriye ŞAHİN

huriyesahin@hotmail.com

Sözcüklerin dili çözüldü
Vahşetin kusmuğunu saçarken
Hangi kasırga temizleyebilir ki
Acı içinde annelerin rahmi
Büyümüyor ceninler

Olsaydı bir tanrı
Yazar mıydı böyle bir kader
Yazsaydı
Sormaz mıydı kul neden

Ey insanlığı çürüten obur

Kendini bilmez burjuva
Tükettiğin insan kanı
Söz bitti mi
Kaç cümlelik hayatın
Ölümsüz mü sandın
Kefenine cep dikecek işçi sınıfı
İçine de koyacak ...

AYIN ŞARKISI

SANA NE KİME NE

https://www.youtube.com/watch?v=RYGLjllZ_2Q

SÖZ: Ülkü AKER

MÜZİK: Filippou NİKOLAOU Ülkü AKER

SESLENDİREN: Ajda PEKKAN

SANA NE KİME NE

Lay lay lay laylala lalallay

Lay lay lay laylala lalallay

Lay lay lay laylala lalallay

Lay lay lay

Hiç rahat yok mu bana şu yalancı dünyada

Kimin ne hakkı var ki karışır hayatıma

Hesap soramaz bana kim çıkarsa karşıma

Kimin ne hakkı var ki karışır hayatıma

Hür doğdum hür yaşarım kime ne kime ne

Köle miyim sana ben sana ne sana ne

Zararım kendime kime ne kime ne

Sen bak kendi derdine sana ne sana ne

Layla lay lay lay lalala la lalay

Layla lay lay lay la lalalalala

Layla lay lay lay lalala la lalay

Bu kalp benim değil mi severim severim

Canım nasıl isterse gezer eğlenirim

Her günüm mutlu benim kim ne derse desin

Canım nasıl isterse gezer eğlenirim
Hür doğdum hür yaşarım kime ne kime ne
Köle miyim sana ben ay sana ne sana ne
Zararım kendime kime ne kime ne
Sen bak kendi derdine sana ne sana ne
Lay lay lay lala lay lay lay
Layla la lala lala lay lay lay
Layla lalalala la la lay lay lay
La la lay la la lay
Hür doğdum hür yaşarım kime ne kime ne
Köle miyim sana ben ay sana ne sana ne
Zararım kendime kime ne kime ne
Sen bak kendi derdine sana ne sana ne
Layla lay lay lay lalala la lalay
Layla lay lay lay la lalalalala
Layla lay lay lay lalala la lalay
Lay lay lay lala lay lay lay
Layla la lala lala lay lay lay
Layla lalalala la la lay lay lay
La la lay la la lay
Lay lay lay lala lay lay lay
Layla la lala lala lay lay lay
Layla lalalala la la lay lay
La lay la la lay